

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
της 3ης Μαΐου 2018¹

Υπόθεση C-207/16

Ministerio Fiscal

[αίτηση του Audiencia Provincial de Tarragona
(επαρχιακού δικαστηρίου Tarragona, Ισπανία)
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης]

«Προδικαστική παραπομπή – Ηλεκτρονικές επικοινωνίες – Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και δικαίωμα στην προστασία τέτοιων δεδομένων – Οδηγία 2002/58/ΕΚ – Άρθρο 1 και άρθρο 15, παράγραφος 1 – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρα 7 και 8 καθώς και άρθρο 52, παράγραφος 1 – Δεδομένα συλλεγόμενα στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών – Αίτημα προσβάσεως εκ μέρους αστυνομικής αρχής για σκοπούς ποινικής έρευνας – Αρχή της αναλογικότητας – Έννοια του “σοβαρού ποινικού αδικήματος” που είναι ικανό να δικαιολογήσει επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα – Κριτήρια σοβαρότητας – Απειλούμενη ποινή – Κατώτατο όριο»

I. Εισαγωγή

1. Η παρούσα προδικαστική παραπομπή αφορά, κατ' ουσίαν, την ερμηνεία της έννοιας «σοβαρά εγκλήματα»² κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου που απορρέει από την απόφαση *Digital Rights Ireland* κ.λπ.³ (στο εξής: απόφαση *Digital Rights*) και στη συνέχεια από την απόφαση *Tele2 Sverige* και *Watson* κ.λπ.⁴ (στο εξής: απόφαση *Tele2*), στις οποίες η εν λόγω έννοια χρησιμοποιήθηκε ως κριτήριο εκτιμήσεως του θεμιτού χαρακτήρα και της αναλογικότητας επεμβάσεως στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), ήτοι, αντιστοίχως, το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 Ο όρος νοείται εν προκειμένω υπό την έννοια ότι αφορά μόνον ποινικά αδικήματα.

3 Απόφαση της 8ης Απριλίου 2014 (C-293/12 και C-594/12, EU:C:2014:238), με την οποία το Δικαστήριο κήρυξε ανίσχυρη την οδηγία 2006/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/ΕΚ (ΕΕ 2006, L 105, σ. 54), με το σκεπτικό ότι «ο νομοθέτης της Ένωσης, εκδίδοντας την οδηγία 2006/24, υπερέβη τα όρια που επιβάλλει η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας υπό το πρίσμα των άρθρων 7, 8 και 52, παράγραφος 1, του Χάρτη» (σκέψη 69).

4 Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016 (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:970), στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι, αφενός, «αντιβαίνει προς [το δίκαιο της Ένωσης] εθνική ρύθμιση η οποία, προς τον σκοπό καταπολεμήσεως του εγκλήματος, προβλέπει γενική και χωρίς διάκριση διατήρηση του συνόλου των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως όλων των συνδρομητών και των εγγεγραμμένων χρηστών αφορώσα όλα τα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας» και, αφετέρου, «αντιβαίνει προς [το δίκαιο της Ένωσης] εθνική ρύθμιση η οποία καθορίζει τα σχετικά με την προστασία και την ασφάλεια των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως και, ιδίως, την πρόσβαση των αρμόδιων εθνικών αρχών στα διατηρούμενα δεδομένα, χωρίς να περιορίζει την εν λόγω πρόσβαση μόνο στις περιπτώσεις που συνδέονται με την καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος, χωρίς να προβλέπει ότι η εν λόγω πρόσβαση υπόκειται στον προηγούμενο έλεγχο δικαστηρίου ή ανεξάρτητης διοικητικής αρχής και χωρίς να επιβάλλει τη διατήρηση των εν λόγω δεδομένων εντός των εδαφικών ορίων της Ένωσης» (σημεία 1 και 2 του διατακτικού).

2. Η παρούσα προδικαστική παραπομπή εντάσσεται στο πλαίσιο ενδίκου μέσου κατά ανακριτικής διατάξεως με την οποία δεν επιτράπη η παροχή σε αστυνομικές αρχές ορισμένων δεδομένων προσωπικής καταστάσεως, τα οποία κατέχουν πάροχοι υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας, για την ταυτοποίηση προσώπων για σκοπούς ποινικής έρευνας. Το σκεπτικό της προσβαλλόμενης διατάξεως επικεντρώθηκε ειδικά στην παρατήρηση ότι τα πραγματικά περιστατικά τα οποία αφορά η ποινική έρευνα δεν συνιστούν σοβαρό αδίκημα, εν αντιθέσει προς τις απαιτήσεις της ισχύουσας ισπανικής νομοθεσίας.

3. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να διευκρινίσει τον τρόπο καθορισμού του ορίου σοβαρότητας των ποινικών αδικημάτων πέραν του οποίου δύναται να δικαιολογηθεί, υπό το πρίσμα της προπαρατεθείσας νομολογίας, επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, κατά την πρόσβαση των αρμόδιων εθνικών αρχών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία διατηρούν πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

4. Αφού πρώτα διαπιστωθεί ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της παρούσας αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως και ότι αυτή υποβλήθηκε παραδεκτώς, σκοπεύω να δείξω ότι η πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υπό περιστάσεις όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως συνεπάγεται επέμβαση στα προαναφερθέντα θεμελιώδη δικαιώματα, η οποία δεν αντιστοιχεί στις περιπτώσεις στις οποίες μόνον η καταπολέμηση σοβαρών ποινικών αδικημάτων μπορεί να δικαιολογήσει προσβολή των εν λόγω δικαιωμάτων, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα νομολογία.

5. Δεδομένου ότι, κατά την άποψή μου, λαμβανομένου υπόψη του ιδιαίτερου αντικειμένου της υποθέσεως της κύριας δίκης, το Δικαστήριο δεν χρειάζεται να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα με την αρχική τους διατύπωση, μόνον επικουρικώς θα παράσχω στοιχεία ως προς τα κριτήρια που, εν ανάγκη, θα καταστήσουν δυνατό τον ορισμό της έννοιας «σοβαρά εγκλήματα» κατά την εν λόγω νομολογία, λαμβανομένης υπόψη ιδίως της απειλούμενης ποινής.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

6. Στο προοίμιο της οδηγίας 2002/58/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες)⁵, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136/EK⁶ (στο εξής: οδηγία 2002/58), εκτίθενται τα εξής:

«(2) Επιδίωξη της παρούσας οδηγίας είναι να σεβαστεί τα θεμελιώδη δικαιώματα, τηρεί δε τις βασικές αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον [Χάρτη]. Συγκεκριμένα, επιδιώκει να διασφαλισθεί η πλήρης τήρηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται στα άρθρα [του] 7 και 8 [...].

[...]

5 ΕΕ 2002, L 201, σ. 37.

6 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 337, σ. 11).

(11) Η παρούσα οδηγία, όπως και η οδηγία 95/46/EK ^[7], δεν υπεισέρχεται σε θέματα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών που συνδέονται με δραστηριότητες οι οποίες δεν διέπονται από το κοινοτικό δίκαιο. Επομένως, δεν αλλάζει την υφιστάμενη ισορροπία ανάμεσα στο δικαίωμα του ατόμου στην ιδιωτική ζωή και τη δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν μέτρα όπως αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της παρούσας οδηγίας, εφόσον είναι αναγκαία για την προστασία της δημόσιας ασφάλειας, της εθνικής άμυνας, της ασφάλειας του κράτους (περιλαμβανομένης της οικονομικής ευημερίας του κράτους εφόσον οι δραστηριότητες συνδέονται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και την εφαρμογή του ποινικού δικαίου. Ως εκ τούτου, η παρούσα οδηγία δεν θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών να προβαίνουν σε νόμιμη παρακολούθηση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή να λαμβάνουν άλλα μέτρα, όταν αυτό είναι αναγκαίο, για οποιονδήποτε από τους προαναφερόμενους σκοπούς και σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών [στο εξής: ΕΣΔΑ], όπως ερμηνεύθηκε από τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου [στο εξής: ΕΔΔΑ]. Τα μέτρα αυτά πρέπει να είναι κατάλληλα, αυστηρώς ανάλογα των προς επίτευξη σκοπών και αναγκαία στα πλαίσια μιας δημοκρατικής κοινωνίας και θα πρέπει επίσης να υπόκεινται σε επαρκείς διασφαλίσεις σύμφωνα με την [ΕΣΔΑ] ^[8].»

7. Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2002/58, το οποίο επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής και στόχος»:

«1. Με την παρούσα οδηγία εναρμονίζονται οι διατάξεις των κρατών μελών οι οποίες απαιτούνται προκειμένου να διασφαλίζεται ισοδύναμο επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, ιδίως το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, όσον αφορά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και να διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και των εξοπλισμών και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών [...].

[...]

3. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται σε δραστηριότητες οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως οι δραστηριότητες που καλύπτονται από τους τίτλους V και VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και σε κάθε περίπτωση στις δραστηριότητες που αφορούν τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους (συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής ευημερίας του κράτους εφόσον οι δραστηριότητες συνδέονται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και στις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου».

8. Το άρθρο 2 της οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Ορισμοί», έχει ως εξής:

«Εκτός αν άλλως ορίζεται, ισχύουν οι ορισμοί που περιλαμβάνονται στην οδηγία 95/46/EK και την οδηγία 2002/21/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία πλαίσιο) ^[9].

7 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 1995, L 281, σ. 31).

8 Ειδικότερα, με σεβασμό του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ, κατά το οποίο:

«1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.
2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξη επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αυτή προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον διά την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.»

9 ΕΕ 2002, L 108, σ. 33.

Επίσης, ισχύουν και οι ακόλουθοι ορισμοί, βάσει των οποίων νοούνται ως:

- α) “χρήστης”, κάθε φυσικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί διαθέσιμη στο κοινό υπηρεσία ηλεκτρονικών επικοινωνιών, για προσωπικούς ή επαγγελματικούς σκοπούς, χωρίς να είναι απαραίτητα συνδρομητής της εν λόγω υπηρεσίας·
- β) “δεδομένα κίνησης”, τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία για τους σκοπούς της διαβίβασης μιας επικοινωνίας σε δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή της χρέωσής της·
- γ) “δεδομένα θέσης”, τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία σε δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών και που υποδεικνύουν τη γεωγραφική θέση του τερματικού εξοπλισμού του χρήστη μιας διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών·
- δ) “επικοινωνία”, κάθε πληροφορία που ανταλλάσσεται ή διαβιβάζεται μεταξύ ενός πεπερασμένου αριθμού μερών, μέσω μιας διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Δεν περιλαμβάνονται πληροφορίες που διαβιβάζονται ως τμήμα ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών στο κοινό μέσω δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών, εκτός από τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι πληροφορίες μπορούν να αφορούν αναγνωρίσιμο συνδρομητή ή χρήστη που τις λαμβάνει·

[...]».

9. Το άρθρο 15 της οδηγίας 2002/58, το οποίο επιγράφεται «Εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της οδηγίας [95/46]», προβλέπει στην παράγραφο του 1 ότι «[τ]α κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα για να περιορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6, στο άρθρο 8, παράγραφοι 1 έως 4, και στο άρθρο 9 της παρούσας οδηγίας, εφόσον ο περιορισμός αυτός αποτελεί αναγκαίο, κατάλληλο και ανάλογο μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία, για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας (δηλαδή της ασφάλειας του κράτους), της εθνικής άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, και για την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη ποινικών αδικημάτων ή της άνευ αδείας χρησιμοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας [95/46]. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη δύνανται, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα που θα προβλέπουν τη φύλαξη δεδομένων για ορισμένο χρονικό διάστημα για τους λόγους που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο. Όλα τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα παράγραφο είναι σύμφωνα με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αναφέρονται στο άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση».

B. Το ισπανικό δίκαιο

1. Ο νόμος 25/2007

10. Ο Ley 25/2007 de conservación de datos relativos a las comunicaciones electrónicas y a la redes públicas de comunicaciones (νόμος 25/2007 περί διατηρήσεως δεδομένων που σχετίζονται με τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και τα δημόσια δίκτυα επικοινωνιών), της 18ης Οκτωβρίου 2007¹⁰ (στο εξής: νόμος 25/2007) μετέφερε στην ισπανική έννομη τάξη την οδηγία 2006/24¹¹, την οποία το Δικαστήριο κήρυξε ανίσχυρη με την απόφαση Digital Rights.

10 BOE αριθ. 251, της 19ης Οκτωβρίου 2007, σ. 42517.

11 Αυτό προκύπτει τόσο από το προοίμιο του εν λόγω νόμου όσο και από τις βασικές διατάξεις του, των οποίων το γράμμα είναι ανάλογο αυτού των αντίστοιχων διατάξεων της οδηγίας 2006/24.

11. Κατά το άρθρο 1 του νόμου 25/2007, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης:

«1. Ο παρών νόμος έχει ως αντικείμενο τη ρύθμιση της υποχρεώσεως των σχετικών φορέων να διατηρούν τα δεδομένα που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών καθώς και να ανακοινώνουν τα δεδομένα αυτά στους αρμοδίους υπαλλήλους εφόσον τούτο ζητηθεί με αντίστοιχη δικαστική άδεια, για τους σκοπούς διερευνήσεως, διαπιστώσεως και διώξεως σοβαρών αδικημάτων που προβλέπονται στον ποινικό κώδικα ή σε ειδικούς ποινικούς νόμους.

2. Ο παρών νόμος εφαρμόζεται στα δεδομένα κινήσεως και θέσεως, όσον αφορά τα φυσικά πρόσωπα και τα νομικά πρόσωπα, καθώς και στα συναφή δεδομένα που απαιτούνται για την αναγνώριση του συνδρομητή ή του καταχωρισμένου χρήστη.

[...]»

12. Στο άρθρο 3 του εν λόγω νόμου απαριθμούνται τα δεδομένα τα οποία οφείλουν να διατηρούν οι φορείς. Δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, σημείο 1, περίπτωση ii, πρόκειται ειδικότερα για δεδομένα αναγκαία για την ανίχνευση και τον προσδιορισμό της πηγής της επικοινωνίας, όπως, όσον αφορά την κινητή τηλεφωνία, το όνομα και η διεύθυνση του συνδρομητή ή του εγγεγραμμένου χρήστη.

2. Ο ποινικός κώδικας

13. Δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 1, του ποινικού κώδικα, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, «[σ]οβαρά αδικήματα είναι οι πράξεις τις οποίες νόμος τιμωρεί με βαριά ποινή».

14. Το άρθρο 33 του εν λόγω κώδικα έχει ως εξής:

«1. Ανάλογα με τη φύση και τη διάρκειά τους, οι ποινές κατατάσσονται σε βαριές, λιγότερο βαριές και ελαφρές.

2. Βαριές ποινές είναι:

α) η ισόβια κάθειρξη με δυνατότητα αναθεωρήσεως·

β) η πρόσκαιρη κάθειρξη άνω των 5 ετών.

[...]»

3. Ο κώδικας ποινικής δικονομίας

15. Ο ισπανικός κώδικας ποινικής δικονομίας τροποποιήθηκε με τον Ley Orgánica 13/2015 de modificación de la Ley de Enjuiciamiento Criminal para el fortalecimiento de las garantías procesales y la regulación de las medidas de investigación tecnológica (οργανικό νόμο 13/2015 περί τροποποίησης του νόμου περί Ποινικής Δικονομίας, για την ενίσχυση των δικονομικών εγγυήσεων και τη ρύθμιση των τεχνολογικών μέσων έρευνας), της 5ης Οκτωβρίου 2015¹² (στο εξής: οργανικός νόμος 13/2015).

¹² BOE αριθ. 239, της 6ης Οκτωβρίου 2015, σ. 90192.

16. Ο νόμος αυτός, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 6 Δεκεμβρίου 2015, ενσωματώνει, στον κώδικα πολιτικής δικονομίας, τον τομέα της προσβάσεως στα δεδομένα που αφορούν τις τηλεφωνικές και τηλεματικές επικοινωνίες τα οποία διατηρούν πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

17. Κατά το άρθρο 579, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής δικονομίας, όπως τροποποιήθηκε με τον εν λόγω νόμο, «[το] δικαστήριο δύναται να επιτρέψει την παρακολούθηση της ιδιωτικής, ταχυδρομικής και τηλεγραφικής, αλληλογραφίας, συμπεριλαμβανομένων των τηλεομοιοτυπιών, του Bugofax [μέσου ταχείας αποστολής εγγράφων με απόδειξη παραλαβής] και των διεθνών ταχυδρομικών εντολών πληρωμής, την οποία αποστέλλει ή παραλαμβάνει ο ύποπτος, καθώς και το άνοιγμα και την ανάλυση αυτής, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις που δημιουργούν υπόνοιες ότι αυτό θα καταστήσει δυνατή την ανακάλυψη ή την εξακρίβωση πραγματικού περιστατικού ή παράγοντα που έχει σημασία για την υπόθεση, όταν αντικείμενο της έρευνας είναι ένα από τα ακόλουθα ποινικά αδικήματα:

- 1) εγκλήματα εκ προθέσεως τιμωρούμενα με στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον τριών ετών·
- 2) εγκλήματα διαπραχθέντα στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης·
- 3) εγκλήματα τρομοκρατίας.»

18. Κατά το άρθρο 588ter j του εν λόγω κώδικα, το οποίο επιγράφεται «Δεδομένα που περιέχονται σε αυτοματοποιημένα αρχεία των παρόχων υπηρεσιών»:

«1. Τα ηλεκτρονικά δεδομένα, που διατηρούνται από τους παρόχους υπηρεσιών ή από πρόσωπα που διευκολύνουν την επικοινωνία κατ' εφαρμογήν της νομοθεσίας περί διατήρησης δεδομένων σχετικά με τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες ή αυτοβούλως για εμπορικούς ή άλλους σκοπούς και τα οποία σχετίζονται με επικοινωνίες, μπορούν να παρασχεθούν μόνον κατόπιν δικαστικής άδειας για χρήση στη διαδικασία.

2. Όταν η γνώση των εν λόγω δεδομένων είναι απαραίτητη για την έρευνα, θα ζητηθεί σχετική άδεια του αρμόδιου δικαστή για τη συγκέντρωση των πληροφοριών που περιέχονται στα αυτοματοποιημένα αρχεία των παρόχων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της έξυπνης αναζητήσεως ή της διασταυρώσεως δεδομένων, υπό την προϋπόθεση ότι διευκρινίζονται η φύση των δεδομένων που πρέπει να παρασχεθούν καθώς και οι λόγοι που δικαιολογούν την παροχή τους.»

III. Η υπόθεση της κύριας δίκης, τα προδικαστικά ερωτήματα και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

19. Ο Hernández Sierra κατέθεσε στην αστυνομία έγκληση ως προς το ότι, στις 16 Φεβρουαρίου 2015, υπήρξε θύμα κλοπής με χρήση βίας, κατά την οποία αφαιρέθηκαν το πορτοφόλι του και το κινητό του τηλέφωνο και του προκλήθηκε σοβαρός τραυματισμός.

20. Με έκθεση της 27ης Φεβρουαρίου 2015, η δικαστική αστυνομία ζήτησε από τον Juzgado de Instrucción nº3 de Tarragona (τρίτο ανακριτή δικαστή της Tarragona, Ισπανία· στο εξής: ανακριτής) να διατάξει τους διάφορους φορείς τηλεφωνίας να παράσχουν, αφενός, τους τηλεφωνικούς αριθμούς που ενεργοποιήθηκαν, από τις 16 Φεβρουαρίου έως τις 27 Φεβρουαρίου 2015, με τον αναγνωριστικό

αριθμό IMEI¹³ του κλαπέντος κινητού τηλεφώνου και, αφετέρου, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των κατόχων ή χρηστών όλων των τηλεφωνικών αριθμών των καρτών SIM οι οποίες είχαν ενεργοποιηθεί με τον εν λόγω αριθμό IMEI¹⁴.

21. Με διάταξη της 5ης Μαΐου 2015, ο ανακριτής απέρριψε το αίτημα αυτό, με την αιτιολογία ότι το ζητούμενο μέτρο δεν προσφέρεται για την ταυτοποίηση των δραστών του ποινικού αδικήματος και ότι, εν πάση περιπτώσει, ο νόμος 25/2007 επιτρέπει την παροχή δεδομένων που διατηρούν οι πάροχοι υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας αποκλειστικά σε περίπτωση διερευνήσεως σοβαρών αδικημάτων –ήτοι, κατά τον ποινικό κώδικα¹⁵, αδικημάτων που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή άνω των πέντε ετών–, ενώ τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά δεν συνιστούν σοβαρό ποινικό αδίκημα.

22. Η Ministerio Fiscal (ισπανική εισαγγελική αρχή), ο μόνος διάδικος στην παρούσα ποινική δίκη, άσκησε ενώπιον του Audiencia Provincial de Tarragona (επαρχιακού δικαστηρίου Tarragona, Ισπανία) ένδικο μέσο κατά της εν λόγω διατάξεως, υποστηρίζοντας ότι η παροχή των επίμαχων δεδομένων πρέπει να επιτραπεί λόγω της φύσεως των πραγματικών περιστατικών και μιας απόφασεως που το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο, Ισπανία) εξέδωσε σε παρόμοια υπόθεση¹⁶.

23. Με διάταξη της 9ης Φεβρουαρίου 2016, το εν λόγω δευτεροβάθμιο δικαστήριο διέταξε, ως προσωρινό μέτρο, τους φορείς τηλεφωνίας να συνεχίσουν τη διατήρηση των δεδομένων που αφορά το επίμαχο αίτημα.

24. Στην απόφαση περί παραπομπής, το ως άνω δικαστήριο εκθέτει ότι, μετά την έκδοση της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ο Ισπανός νομοθέτης θέσπισε, δυνάμει του οργανικού νόμου 13/2015¹⁷, δύο εναλλακτικά κριτήρια για τον καθορισμό του ορίου σοβαρότητας ενός ποινικού αδικήματος. Το πρώτο κριτήριο είναι ουσιαστικό και συνδέεται με προβλεπόμενες από ποινικό κανόνα πράξεις με ειδικό και σοβαρό χαρακτήρα εγκληματικής συμπεριφοράς, οι οποίες μπορούν να έχουν ιδιαίτερο βαθμό βλαπτικότητας για τα ατομικά και συλλογικά έννομα αγαθά¹⁸. Το δεύτερο κριτήριο είναι τυπικής φύσεως και βασίζεται αποκλειστικά στην ποινή που προβλέπεται για το επίμαχο αδίκημα. Πάντως, το κατώτατο όριο των τριών ετών φυλακίσεως που προβλέπεται στο δεύτερο αυτό κριτήριο μπορεί να καλύπτει τη μεγάλη πλειονότητα των πράξεων που προβλέπονται από ποινικό κανόνα. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το κρατικό συμφέρον για την προστασία των πολιτών και την καταστολή της παραβατικής συμπεριφοράς δεν μπορεί να νομιμοποιήσει δυσανάλογη προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων.

13 IMEI σημαίνει «International Mobile Equipment Identity» (διεθνής ταυτότητα εξοπλισμού κινητού σταθμού). Ο IMEI είναι ένας μοναδικός δεκαπενταψήφιος αναγνωριστικός αριθμός, ο οποίος συνήθως αναγράφεται στον χώρο που προορίζεται για την μπαταρία του κινητού τηλεφώνου, καθώς και επί της συσκευασίας και στο τιμολόγιο που παραδίδονται κατά την αγορά της συσκευής.

14 Η Ισπανική Κυβέρνηση αναφέρει ότι το αίτημα αυτό αφορούσε τέσσερις εταιρίες κινητής τηλεφωνίας και διευκρίνιζε ότι, στην περίπτωση που ο IMEI είχε χρησιμοποιήσει το δίκτυο τηλεφωνίας οποιασδήποτε εκ των εταιριών αυτών ενώ υπεύθυνος για τη διαχείριση του εν λόγω δικτύου είναι φορέας ιδεατού δικτύου κινητής τηλεφωνίας, έπρεπε επίσης να παρασχεθούν τα προαναφερθέντα δεδομένα που αυτό συνέλεξε.

15 Βλ. διατάξεις που παρατίθενται στα σημεία 13 και 14 των παρουσών προτάσεων.

16 Βλ. απόφαση του Sala de lo Penal (ποινικού τμήματος), της 26ης Ιουλίου 2010 (745/2010, ES:TS:2010:4200), η οποία διατίθεται στην ακόλουθη διεύθυνση:
<http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&database=match=TS&reference=5697924&links=&optimize=20100812&publicinterface=true>.

17 Βλ. σημεία 15 επ. των παρουσών προτάσεων. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η μεταρρύθμιση αυτή προδήλως ασκεί επιρροή για την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Ισπανική Κυβέρνηση επισήμανε ότι εν προκειμένω τυγχάνει εφαρμογής η νέα νομοθεσία.

18 Δηλαδή, εγκλήματα τρομοκρατίας και εγκλήματα διαπραχθέντα στο πλαίσιο εγκληματικής ομάδας ή οργανώσεως.

25. Στο πλαίσιο αυτό, με απόφαση της 6ης Απριλίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Απριλίου 2016, το Audiencia Provincial de Tarragona (επαρχιακό δικαστήριο Tarragona) ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και έθεσε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Μπορεί ο αρκούντως σοβαρός χαρακτήρας των ποινικών αδικημάτων, ως κριτήριο το οποίο δικαιολογεί επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, να διαπιστωθεί αποκλειστικά με γνώμονα τη δυνάμενη να επιβληθεί ποινή για το αδίκημα που αποτελεί αντικείμενο της έρευνας ή απαιτείται, επιπλέον, να διαπιστωθεί ιδιαίτερος βαθμός βλαπτικότητας της παραβατικής συμπεριφοράς για ατομικά και/ή συλλογικά έννομα αγαθά;
- 2) Αν ο καθορισμός της σοβαρότητας του ποινικού αδικήματος με βάση αποκλειστικά τη δυνάμενη να επιβληθεί ποινή είναι συμβατός προς τις συνταγματικού κύρους αρχές της Ένωσης, που χρησιμοποιούνται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην απόφαση [Digital Rights] ως κριτήρια αυστηρού ελέγχου της οδηγίας [την οποία η εν λόγω απόφαση κήρυξε ανίσχυρη], ποια θα ήταν το κατώτατο αυτό όριο; Θα συμβιβαζόταν με γενική πρόβλεψη ενός ορίου φυλακίσεως τριών ετών;»

26. Με απόφαση του Προέδρου της 23ης Μαΐου 2016, η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου ανεστάλη, εν αναμονή της εκδόσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου στις τότε συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Tele2 Sverige και Watson κ.λπ., C-203/15 και C-698/15.

27. Ερωτηθέν από το Δικαστήριο μετά την έκδοση της εν λόγω αποφάσεως, στις 21 Δεκεμβρίου 2016¹⁹, το αιτούν δικαστήριο ανέφερε ότι εμμένει στην αίτησή του προδικαστικής αποφάσεως. Εξέθεσε ότι τα προδικαστικά ερωτήματα που έθεσε παραμένουν λυσιτελή, δεδομένου ότι στην ως άνω απόφαση ναι μεν εκτίθενται παραδείγματα σοβαρών αδικημάτων²⁰, αλλά δεν ορίζεται με επαρκή σαφήνεια το ουσιαστικό περιεχόμενο της έννοιας της σοβαρότητας του ποινικού αδικήματος ώστε να αποτελέσει κριτήριο εκτιμήσεως του θεμιτού χαρακτήρα ενός μέτρου επεμβάσεως. Πάντως, η έννοια αυτή ενέχει τον κίνδυνο να καθοριστούν, σε εθνικό επίπεδο, με πολύ ευρύ τρόπο οι προϋποθέσεις διατηρήσεως των δεδομένων και προσβάσεως σε αυτά, πράγμα που θα συνιστούσε προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αφορά η απόφαση Tele2. Έτσι, με τη θέσπιση του οργανικού νόμου 13/2015, ο Ισπανός νομοθέτης περιόρισε, παρά τα διατυπωθέντα στην απόφαση Digital Rights κριτήρια²¹, σε μεγάλο βαθμό, σε σχέση με τους προηγούμενους κανόνες του νόμου 25/2007, το όριο σοβαρότητας των ποινικών αδικημάτων όσον αφορά τα οποία επιτρέπονται η διατήρηση και η παροχή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

28. Μετά την απάντηση αυτή, η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου επανελήφθη στις 16 Φεβρουαρίου 2017. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Ισπανική, η Τσεχική, η Εσθονική, η Ιρλανδική, η Γαλλική, η Λεττονική, η Ουγγρική και η Αυστριακή Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

29. Ενόψει της επ' ακροατηρίου συζητήσεως, το Δικαστήριο έθεσε ερωτήσεις προς γραπτή απάντηση στην Ισπανική Κυβέρνηση, στις οποίες αυτή απάντησε στις 9 Ιανουαρίου 2018, καθώς και ερωτήσεις προς προφορική απάντηση στο σύνολο των ενδιαφερομένων κατά το άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

19 Βλ. υποσημείωση 4 των παρουσών προτάσεων.

20 Βλ. σκέψη 103 της αποφάσεως Tele2, όπου μνημονεύονται «το οργανωμένο έγκλημα και η τρομοκρατία». Επισημαίνεται ότι τα δύο αυτά παραδείγματα παρατίθενται στις σκέψεις 24 και 51 της αποφάσεως Digital Rights και προδήλως παραπέμπουν στη διατύπωση των αιτιολογικών σκέψεων 7 έως 10 της οδηγίας 2006/24, την οποία κήρυξε ανίσχυρη η εν λόγω απόφαση.

21 Το αιτούν δικαστήριο παραθέτει ειδικά τη σκέψη 60 της αποφάσεως Digital Rights, όπου το Δικαστήριο επισημαίνει ότι «η οδηγία 2006/24 δεν προβλέπει κανένα αντικειμενικό κριτήριο δυνάμενο να οριοθετήσει την πρόσβαση των αρμόδιων εθνικών αρχών στα δεδομένα και στην εν συνεχεία χρήση τους για σκοπούς που άπτονται της προλήψεως, της διαπιστώσεως ή της ποινικής διώξεως σε σχέση με παραβάσεις οι οποίες μπορούν, υπό το πρίσμα της εκτάσεως και της σοβαρότητας της επεμβάσεως στα θεμελιώδη δικαιώματα που καθιερώνουν τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, να θεωρηθούν ως αρκούντως σοβαρές προκειμένου να δικαιολογούν μια τέτοια επέμβαση. Αντιθέτως, η οδηγία 2006/24 παραπέμπει απλώς, με το άρθρο της 1, παράγραφος 1, κατά τρόπο γενικόλογο στις σοβαρές παραβάσεις όπως αυτές ορίζονται από το εσωτερικό δίκαιο εκάστου κράτους μέλους».

30. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη στις 29 Ιανουαρίου 2018, αγόρευαν η ισπανική εισαγγελική αρχή, η Ισπανική, η Τσεχική, η Δανική, η Εσθονική, η Ιρλανδική, η Γαλλική, η Λεττονική και η Πολωνική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου καθώς και η Επιτροπή.

IV. Ανάλυση

A. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

31. Πριν εξετάσω σε βάθος τα ζητήματα που εγείρει η παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, εκτιμώ ότι είναι αναγκαίο να διατυπωθούν ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με το ιδιαίτερο αντικείμενό της.

32. *Πρώτον*, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που περιέχονται στην απόφαση περί παραπομπής και των συμπληρωματικών πληροφοριών που παρέσχε η Ισπανική Κυβέρνηση, επισημαίνεται ότι η *υπόθεση της κύριας δίκης* εμφανίζει αξιοσημείωτες ιδιαιτερότητες, οι οποίες τη διαφοροποιούν ειδικά από τις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις Digital Rights και Tele2²².

33. Συγκεκριμένα, προκύπτει ότι το επίμαχο εν προκειμένω αίτημα των αστυνομικών αρχών αφορά την παροχή *μόνο* των δεδομένων που μπορούν να καταστήσουν δυνατή την ταυτοποίηση των κατόχων ή χρηστών των τηλεφωνικών αριθμών που συνδέονται με τις κάρτες SIM που τοποθετήθηκαν στο κλαπέν κινητό τηλέφωνο²³. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι το αίτημα αυτό αφορά σαφώς προσδιορισμένο και περιορισμένο χρονικό διάστημα, ήτοι δώδεκα ημέρες²⁴.

34. Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο αριθμός των προσώπων τα οποία μπορεί να αφορά το επίμαχο μέτρο δεν είναι απεριορίστος, αλλά περιορισμένος. Επιπλέον, τα πρόσωπα αυτά δεν είναι οποιοσδήποτε κάτοχος κάρτας SIM, αλλά πολύ συγκεκριμένα πρόσωπα, καθόσον πρόκειται για τα πρόσωπα που έκαναν χρήση του κλαπέντος τηλεφώνου μετά την αφαίρεσή του, ή που ενδεχομένως το έχουν ακόμη στην κατοχή τους, και τα οποία θεμιτώς μπορούν να θεωρηθούν ύποπτα για την τέλεση του αδικήματος ή σχετιζόμενα με τους δράστες του αδικήματος.

35. Περαιτέρω, τα επίμαχα δεδομένα δεν αφορούν κάθε είδος «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»²⁵ που κατέχουν οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, αλλά *μόνον* εκείνα που σχετίζονται με την ταυτότητα των προαναφερθέντων προσώπων, ήτοι το ονοματεπώνυμο και, ενδεχομένως, τη διεύθυνσή τους²⁶, δεδομένα τα οποία χαρακτηρίζονται ως «στοιχεία επικοινωνίας». Κατά την άποψή μου, τα άλλα δεδομένα που αφορούν τα πρόσωπα αυτά, τα οποία ενδέχεται να περιέχονται στα αρχεία των εν λόγω παρόχων²⁷, αποκλείονται από την κύρια δίκη.

22 Συναφώς, βλ. ιδίως υποσημειώσεις 3 και 4 των παρούσων προτάσεων.

23 Κατά την άποψή μου, οι «κάτοχοι ή χρήστες» που αφορά το εν λόγω αίτημα είναι κατ' ανάγκη συνδρομητές ή πρόσωπα καταχωρισμένα ή τουλάχιστον πρόσωπα των οποίων η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί (βλ., επίσης, υποσημείωση 25 των παρούσων προτάσεων), και όχι άτομα τα οποία αγόρασαν κάρτα SIM χωρίς να αφήσουν κανένα ίχνος.

24 Βλ. σημείο 20 των παρούσων προτάσεων.

25 Βάσει του ορισμού που περιέχεται στο άρθρο 2, στοιχείο α', της οδηγίας 95/46, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 2 της οδηγίας 2002/58, η έννοια των «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» περιλαμβάνει «κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί», διευκρινίζεται δε ότι «ως πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί λογίζεται το πρόσωπο εκείνο που μπορεί να προσδιοριστεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από φυσική, βιολογική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική άποψη». Το Δικαστήριο έχει ήδη επισημάνει ότι «ο σεβασμός του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή στο πλαίσιο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αφορά κάθε πληροφορία σχετικά με φυσικό πρόσωπο η ταυτότητα του οποίου είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί» (βλ., ιδίως, απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2013, Schwarz, C-291/12, EU:C:2013:670, σκέψη 26) και ότι το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46 είναι ευρύτατο (βλ., ιδίως, απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Nowak, C-434/16, EU:C:2017:994, σκέψη 33).

26 Κατά την Ισπανική Κυβέρνηση, ρητώς δεν ζητήθηκε η διεύθυνση των ενδιαφερομένων.

27 Πληροφορίες όπως, για παράδειγμα, η οικογενειακή κατάσταση του προσώπου, ο αριθμός της ταυτότητάς του, τα τραπεζικά στοιχεία του ή η ενδεχόμενη τηλεφωνική συνδρομή του.

36. Εξάλλου, εκτιμώ ότι ο επιδιωκόμενος εν προκειμένω σκοπός είναι η συλλογή πληροφοριών οι οποίες αφ' εαυτών δεν αφορούν ούτε μια θέση ούτε επικοινωνίες²⁸, αλλά φυσικά πρόσωπα τα οποία καταζητούνται επειδή ενδεχομένως έκαναν χρήση μιας υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών μέσω του κλαπέντος τηλεφώνου, έστω και αν τα πρόσωπα αυτά δεν προέβησαν σε συγκεκριμένη τηλεφωνική κλήση. Συγκεκριμένα, από τις εξηγήσεις που παρέσχε στο Δικαστήριο η ισπανική εισαγγελική αρχή προκύπτει ότι τα ζητούμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία αντλούνται από τη σχέση μεταξύ συγκεκριμένης κάρτας SIM και του αριθμού IMEI της κλαπέας συσκευής, μπορούν από τεχνικής απόψεως να αποκτηθούν με απλή σύνδεση της συσκευής με τερματικό κινητής τηλεφωνίας, ακόμη και αν ο κάτοχος της κάρτας δεν πραγματοποιήσει καμία κλήση με τη σχετική συσκευή και, επομένως, ανεξάρτητα από κάθε πραγματική επικοινωνία²⁹. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει τον πραγματολογικό αυτόν ισχυρισμό, ο οποίος πάντως μου φαίνεται, αρκούντως αληθοφανής ώστε εύλογα να μπορεί να θεωρηθεί αληθής.

37. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων αυτών, τονίζεται εξ αρχής ότι η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των οποίων η διαβίβαση ζητείται όχι γενικώς και αδιακρίτως, αλλά με τρόπο στοχευμένο όσον αφορά τα πρόσωπα και περιορισμένο όσον αφορά το χρονικό διάστημα. Επιπλέον, τα ζητούμενα δεδομένα δεν φαίνεται να είναι, εκ πρώτης όψεως, ιδιαιτέρως ευαίσθητης φύσεως, μολονότι τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη μπορούν παρ' όλα αυτά να θιγούν από την πρόσβαση σε δεδομένα του είδους αυτού³⁰.

38. Δεύτερον, επισημαίνεται ότι από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής προκύπτει χαρακτηριστικά ότι τα εν προκειμένω τεθέντα προδικαστικά ερωτήματα δεν αφορούν τις προϋποθέσεις της *διατηρήσεως* δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, αλλά αντιθέτως τους όρους *προσβάσεως* των εθνικών αρχών σε τέτοια δεδομένα τα οποία διατηρούν οι πάροχοι υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα³¹.

39. Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ειδικά ότι, δυνάμει του άρθρου 588ter j του κώδικα ποινικής δικονομίας, απαιτείται δικαστική άδεια για τη διαβίβαση στις αρμόδιες αρχές των ηλεκτρονικών δεδομένων που διατηρούν οι πάροχοι υπηρεσιών, προκειμένου αυτά να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο διαδικασίας. Στην παράγραφο 1 του ως άνω άρθρου διευκρινίζεται ότι τέτοια δεδομένα μπορεί να διατηρήθηκαν από παρόχους είτε κατ' εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας είτε με δική τους πρωτοβουλία για εμπορικούς ή άλλους λόγους.

40. Εν προκειμένω, προκύπτει ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στα οποία ζητούν πρόσβαση οι αστυνομικές αρχές, για σκοπούς ανακρίσεως, αρχειοθετήθηκαν από τους φορείς κινητής τηλεφωνίας σε εκτέλεση υποχρεώσεως η οποία απορρέει από την ισπανική νομοθεσία³². Το αιτούν δικαστήριο δεν παρέχει πληροφορίες συναφώς, υπενθυμίζεται δε ότι η αίτηση προδικαστικής

28 Πληροφορίες σχετικά με τους αριθμούς εισερχόμενων ή εξερχόμενων κλήσεων ή επίσης την ημερομηνία, τη διάρκεια ή τη συχνότητα των επικοινωνιών, ακόμη και το περιεχόμενό τους. Η Ισπανική Κυβέρνηση διευκρινίζει ότι, εν προκειμένω, η αστυνομία ρητώς επισήμανε ότι το αίτημά της δεν αφορά την απόκτηση δεδομένων που προστατεύονται από το απόρρητο των επικοινωνιών.

29 Με άλλα λόγια, τα δεδομένα αυτά θα μπορούσαν να αποκτηθούν με απλή ενεργοποίηση της επίμαχης κινητής συσκευής, ανεξάρτητα από το αν αυτή θα χρησιμοποιηθεί στη συνέχεια από τον κάτοχο ή τον χρήστη της στο πλαίσιο συγκεκριμένης διαδικασίας διαπροσωπικής επικοινωνίας.

30 Βλ. σημεία 74 επ. των παρούσων προτάσεων.

31 Διευκρινίζω ότι, κατά την άποψή μου, θεωρητικά, η πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν ενέχει λιγότερους κινδύνους, όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, από ό,τι η διατήρηση τέτοιων δεδομένων. Ο κίνδυνος θα μπορούσε ακόμη και να θεωρηθεί μεγαλύτερος, υπό την έννοια ότι η πρόσβαση σε διατηρούμενα δεδομένα συγκεκριμενοποιεί τη δυνητικώς επιζήμια χρήση τους.

32 Η Ισπανική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι το ονοματεπώνυμο και, ενδεχομένως, η διεύθυνση κατόχου κάρτας SIM μπορούν να διατηρούνται νομίμως στην Ισπανία. Συγκεκριμένα, φρονώ ότι από το άρθρο 1 και το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α, σημείο 1, περίπτωση ii, του νόμου 25/2007 (βλ. σημεία 10 επ. των παρούσων προτάσεων) προκύπτει ότι οι φορείς κινητής τηλεφωνίας υποχρεούνται να διατηρούν, στο πλαίσιο των υπηρεσιών που παρέχουν, τα δεδομένα που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία, και ειδικότερα το όνομα και τη διεύθυνση του συνδρομητή ή του εγγεγραμμένου χρήστη, στο μέτρο που τα εν λόγω δεδομένα μπορούν να είναι αναγκαία για την ανίχνευση και τον προσδιορισμό της πηγής της επικοινωνίας. Υπενθυμίζεται ότι αντίστοιχες απαιτήσεις προβλέπονταν στο άρθρο 3 και στο άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημείο 1, περίπτωση ii, της οδηγίας 2006/24, η οποία μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο με τον εν λόγω νόμο.

αποφάσεως επικεντρώνεται στην ενδεχόμενη πρόσβαση σε δεδομένα τα οποία ήδη διατηρήθηκαν και ότι ο σύμφωνος χαρακτήρας της αποθηκεύσεως των δεδομένων με τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης δεν αμφισβητείται στην υπόθεση της κύριας δίκης³³. Επομένως, κατά την άποψή μου, πρέπει να θεωρηθεί ότι τα επίμαχα στην κύρια δίκη δεδομένα διατηρήθηκαν σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, τηρουμένων των προϋποθέσεων του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, πράγμα που μόνο στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει³⁴.

41. Στην ανάλυση που ακολουθεί, θα επανέλθω στις νομικές συνέπειες των ως άνω προκαταρκτικών διαπιστώσεων³⁵.

B. Επί των δικονομικών ενστάσεων που προέβαλε η Ισπανική Κυβέρνηση

42. Η Ισπανική Κυβέρνηση προέβαλε δύο κατηγορίες δικονομικών ενστάσεων, εκ των οποίων η πρώτη αφορά την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου και η δεύτερη το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, επί των οποίων το Δικαστήριο θα πρέπει να αποφανθεί πριν, ενδεχομένως, εξετάσει την προδικαστική παραπομπή επί της ουσίας.

1. Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου από την άποψη του πεδίου εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης

43. Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην έννομη τάξη της Ένωσης, και μεταξύ άλλων αυτά που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, εφαρμόζονται μόνον αν η επίμαχη κατάσταση διέπεται από το δίκαιο της Ένωσης³⁶. Επιπλέον, το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη προβλέπει ότι οι διατάξεις του απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον «όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης», όπως η φράση αυτή έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου³⁷. Επομένως, όταν έννομη κατάσταση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα να αποφανθεί επ' αυτής, οι δε διατάξεις του Χάρτη των οποίων ενδεχομένως γίνεται επίκληση δεν μπορούν αφ' εαυτών να θεμελιώσουν την αρμοδιότητα αυτή³⁸.

44. Εν προκειμένω, τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου αφορούν μόνο τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη καθώς και «τις συνταγματικού κύρους αρχές της Ένωσης, που χρησιμοποιούνται από το Δικαστήριο στην απόφαση [Digital Rights]». Πάντως, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι οι εφαρμοστέες σε θέματα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα οδηγίες, όπως η οδηγία 95/46 και η οδηγία 2002/58, δημιουργούν τον απαιτούμενο, δυνάμει του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, σύνδεσμο μεταξύ της υποθέσεως της κύριας δίκης και του δικαίου της Ένωσης.

45. Συναφώς, επισημαίνεται, *πρώτον*, ότι η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει, κυρίως, ότι το Δικαστήριο δεν διαθέτει την απαιτούμενη αρμοδιότητα ώστε να αποφανθεί επί της παρούσας προδικαστικής παραπομπής, επειδή αυτή δεν αφορά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Ειδικότερα, διατείνεται ότι η υπόθεση της κύριας δίκης *αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης*, καθόσον αφορά πρόσβαση της αστυνομίας σε δεδομένα, η οποία υπόκειται σε δικαστική απόφαση στο πλαίσιο έρευνας, κάτι το οποίο συνιστά δραστηριότητα του κράτους σε

33 Περίσταση την οποία επίσης επισήμανε το Δικαστήριο στην απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2008, Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, σκέψη 45 in fine).

34 Υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 19ης Απριλίου 2012, Bonnier Audio κ.λπ. (C-461/10, EU:C:2012:219, σκέψη 37).

35 Ειδικότερα, όσον αφορά την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου και όσον αφορά την απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, βλ. αντιστοίχως σημεία 43 επ. και σημεία 70 επ. των παρουσών προτάσεων.

36 Βλ., ιδίως, απόφαση της 16ης Μαΐου 2017, Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373, σκέψη 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

37 Βλ., ιδίως, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2016, Paoletti κ.λπ. (C-218/15, EU:C:2016:748, σκέψεις 14 επ.).

38 Βλ., ιδίως, απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 2016, Daouidi (C-395/15, EU:C:2016:917, σκέψη 63).

τομέα του ποινικού δικαίου³⁹ και, επομένως, εμπίπτει στις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58, καθώς και στο άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 95/46⁴⁰. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ανέφερε ότι συμερίζεται την εν λόγω άποψη της Ισπανικής Κυβερνήσεως.

46. Παρ' όλα αυτά, εκτιμώ ότι η οδηγία 2002/58 έχει εφαρμογή όσον αφορά εθνικά μέτρα όπως τα επίμαχα στην κύρια δίκη. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει, στην απόφαση *Tele2*, ότι οι εθνικές νομοθεσίες περί διατηρήσεως δεδομένων για σκοπούς καταπολεμήσεως της εγκληματικότητας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, όχι μόνο υπό την έννοια ότι καθορίζουν τις υποχρεώσεις που υπέχουν εκ του λόγου τούτου οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, αλλά επίσης υπό την έννοια ότι ρυθμίζουν την πρόσβαση των εθνικών αρχών στα δεδομένα που διατηρούνται στο πλαίσιο αυτό⁴¹. Όπως η Επιτροπή, φρονώ ότι οι παρατηρήσεις που εκτίθενται στην εν λόγω απόφαση μπορούν να μεταφερθούν στους εφαρμοστέους εν προκειμένω εθνικούς κανόνες, ήτοι τις διατάξεις του νόμου 25/2007 σε συνδυασμό με τον ισπανικό κώδικα ποινικής δικονομίας, όπως τροποποιήθηκε με τον οργανικό νόμο 13/2015⁴², και, επομένως, μπορούν να μεταφερθούν στο αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης.

47. Επιπλέον, δεν πρέπει να συγχέονται, αφενός, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία υποβάλλονται *άμεσα* σε επεξεργασία στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων –δημόσιας αρχής⁴³– του κράτους σε τομέα του ποινικού δικαίου⁴⁴ και, αφετέρου, εκείνα που υποβάλλονται σε επεξεργασία στο πλαίσιο των –εμπορικού χαρακτήρα– δραστηριοτήτων παρόχου υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών τα οποία χρησιμοποιούνται *εν συνεχεία* από τις αρμόδιες κρατικές αρχές⁴⁵. Εξάλλου, σημειώνω ότι στο Δικαστήριο υποβλήθηκε προσφάτως αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορώσα, ειδικότερα, την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58 στο πλαίσιο της χρήσεως, από τις υπηρεσίες ασφάλειας και πληροφοριών κράτους μέλους, δεδομένων που πρέπει να τους διαβιβάζονται μαζικά από τους παρόχους αυτούς⁴⁶, προβληματική η οποία κατ' εμέ δεν χρειάζεται να εξεταστεί στην υπό κρίση υπόθεση⁴⁷.

48. *Δεύτερον*, σημειώνω ότι διατυπώθηκαν και άλλοι προβληματισμοί σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2002/58, από το οποίο εξαρτάται η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου στην υπό κρίση υπόθεση, λαμβανομένου υπόψη του *είδους των επίμαχων στην κύρια δίκη δεδομένων*.

39 Κατά την Ισπανική Κυβέρνηση, πρόκειται για άσκηση από τις κρατικές αρχές του δικαιώματος του τιμωρείν (*ius puniendi*). Συναφώς, βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Campos Sánchez-Bordona στην υπόθεση *Breyer* (C-582/14, EU:C:2016:339, σημεία 86 έως 92).

40 Οι αρχές που διατυπώνονται στις διατάξεις αυτές μνημονεύονται επίσης στην αιτιολογική σκέψη 11 της οδηγίας 2002/58, η οποία παραπέμπει στο άρθρο της 15, παράγραφος 1 (βλ. σημεία 6 και 7 των παρουσών προτάσεων).

41 Βλ. σκέψεις 72 έως 81 της αποφάσεως *Tele2*. Συναφώς, βλ., επίσης, προτάσεις μου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις *Tele2 Sverige* κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:572, σημεία 88 έως 97 και σημείο 124).

42 Βλ., ειδικά, άρθρο 1, παράγραφος 1, του νόμου 25/2007 και άρθρο 579, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής δικονομίας, τα οποία παρατίθενται στα σημεία 11 και 17 των παρουσών προτάσεων, καθώς και, σχετικά με την υποχρέωση που εκ του νόμου υπέχουν οι εν λόγω πάροχοι, σημείο 40 των παρουσών προτάσεων.

43 Διευκρινίζεται ότι οι λεγόμενες δραστηριότητες «δημόσιας αρχής» του κράτους αφορούν καθήκοντα ασκούμενα αποκλειστικώς από το κράτος ή τις υποδιαρέσεις του, τα οποία δεν μπορούν να ανατεθούν σε ιδιωτικούς φορείς, και ιδίως τα καθήκοντα σχετικά με τη δικαιοσύνη, την αστυνομία και τον στρατό.

44 Όπως τα δεδομένα που επεξεργάζονται οι αστυνομικές ή οι δικαστικές αρχές με σκοπό την αναζήτηση δράστων ποινικών αδικημάτων (για παράδειγμα, τα δεδομένα που συλλέγουν και αναλύουν αστυνομικοί κατά την παρακολούθηση τηλεφωνικών συνομιλιών κατόπιν επίσημης αποφάσεως ανακριτή).

45 Όπως τα δεδομένα που αφορούν τα στοιχεία των χρηστών υπηρεσίας τηλεφωνίας, τα οποία αξιοποιούνται στο πλαίσιο ποινικής έρευνας, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης.

46 Βλ. απόφαση περί παραπομπής όσον αφορά την εκκρεμή υπόθεση *Privacy International* (C-623/17), η οποία παραπέμπει ειδικά στις αποφάσεις της 30ής Μαΐου 2006, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-317/04 και C-318/04, EU:C:2006:346, σκέψεις 56 έως 59), και της 10ης Φεβρουαρίου 2009, Ιρλανδία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (C-301/06, EU:C:2009:68, σκέψεις 88 και 91), από την οποία, κατά το αιτούν στην εν λόγω υπόθεση δικαστήριο, προκύπτει ότι η επεξεργασία των δεδομένων σχετικά με τους επιβάτες αεροπορικών πτήσεων η οποία αποτελούσε το αντικείμενο της πρώτης αυτής αποφάσεως απαιτούνταν όχι για την παροχή υπηρεσιών, αλλά για τη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας, και επομένως δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46.

47 Δεδομένου ότι, αφενός, η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά μια στοχευμένη και όχι μαζική διαβίβαση δεδομένων και, αφετέρου, οι εκτιμήσεις του Δικαστηρίου στην απόφαση *Tele2* μπορούν κατά την άποψή μου να μεταφερθούν εν προκειμένω, όπως εξέθεσα στο σημείο 46 των παρουσών προτάσεων.

49. Όπως προεκτέθηκε⁴⁸, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει ότι σκοπός του επίμαχου αιτήματος προσβάσεως είναι να αποκτηθούν πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα των κατόχων ή χρηστών των τηλεφωνικών αριθμών που αντιστοιχούν στις κάρτες SIM που ενεργοποιήθηκαν μέσω του κλαπέντος κινητού τηλεφώνου, προκειμένου να ανευρεθούν τα πρόσωπα που κατείχαν τη συσκευή αυτή, και όχι πληροφορίες σχετικά με τις κλήσεις που ενδεχομένως πραγματοποιήθηκαν από αυτήν.

50. Με άλλα λόγια, μολοντί, λαμβανομένης υπόψη της ισπανικής νομοθεσίας⁴⁹, το φάσμα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα μπορούσε να είναι δυνητικά ευρύτερο, η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά εν προκειμένω δεδομένα που σχετίζονται μόνο με την ταυτότητα των «χρηστών», κατά την έννοια του άρθρου 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 2002/58, και όχι οποιαδήποτε «θέση»⁵⁰, κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο γ', ούτε «επικοινωνίες» καθ' εαυτές, κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο δ'⁵¹.

51. Κατά την ισπανική εισαγγελική αρχή, την Ισπανική, τη Δανική, την Ιρλανδική και τη Λεττονική Κυβέρνηση, την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου καθώς και την Επιτροπή, πληροφορίες όπως οι επίμαχες, στο μέτρο που λαμβάνονται υπόψη μεμονωμένα, ήτοι ανεξάρτητα από τις ενδεχομένως πραγματοποιηθείσες επικοινωνίες, κατ' αρχήν δεν πρέπει να εμπίπτουν στην έννοια των «δεδομένων κινήσεως» κατά το εν λόγω άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο β', το οποίο ορίζει τα δεδομένα κινήσεως ως «τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία για τους σκοπούς της διαβίβασης μιας επικοινωνίας σε δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή της χρήσής της»⁵².

52. Ασφαλώς, φαίνεται ότι τα δεδομένα ταυτοποίησης που ζητούν εν προκειμένω οι αστυνομικές αρχές δεν αφορούν αυτή καθ' εαυτή την «κίνηση» επικοινωνιών, στο μέτρο που προκύπτει ότι τα δεδομένα αυτά μπορούν να αποκτηθούν ανεξάρτητα από την τυχόν πλήρη έλλειψη κλήσεων με την κλαπείσα συσκευή και, επομένως, έστω και αν ο φορέας κινητής τηλεφωνίας δεν διεκπεραίωσε καμία διαπροσωπική επικοινωνία κατά την προσδιορισθείσα περίοδο⁵³.

53. Εντούτοις, εκτιμώ ότι υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2002/58, δεδομένου ότι η επεξεργασία των επίμαχων εν προκειμένω πληροφοριών που σχετίζονται με τις κάρτες SIM και τους κατόχους τους είναι αναγκαία, από εμπορική άποψη, για την παροχή των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών⁵⁴, τουλάχιστον με σκοπό τη χρέωση της παρεχόμενης υπηρεσίας⁵⁵ όποιες και αν είναι οι πραγματοποιηθείσες ή μη κλήσεις στο πλαίσιο της παρεχόμενης υπηρεσίας.

54. Συγκεκριμένα, λαμβανομένων υπόψη του άρθρου 1, παράγραφος 1, και του άρθρου 3 της οδηγίας 2002/58⁵⁶, συντάσσομαι με την άποψη που διατύπωσε ειδικά η Επιτροπή, κατά την οποία σκοπός της οδηγίας αυτής είναι να ρυθμίζει, με συνολικό τρόπο, την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και, επομένως, στο πεδίο εφαρμογής της εμπίπτουν τα δεδομένα που αφορούν την ταυτότητα των χρηστών τέτοιων υπηρεσιών, όπως τα επίμαχα, και όχι μόνο τα δεδομένα που σχετίζονται με

48 Βλ. σημεία 33 επ. των παρούσων προτάσεων.

49 Βλ., ιδίως, άρθρο 1, παράγραφος 2, του νόμου 25/2007 και άρθρο 579, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής δικονομίας.

50 Συγκεκριμένα, σκοπός του αιτήματος των αστυνομικών αρχών δεν είναι η εξεύρεση της γεωγραφικής θέσεως της κλαπείσας συσκευής ή των προσώπων που την κατείχαν, αλλά μόνο της ταυτότητάς τους.

51 Διατάξεις του εν λόγω άρθρου 2 οι οποίες παρατίθενται στο σημείο 8 των παρούσων προτάσεων.

52 Δεδομένα κινήσεως τα οποία διέπονται από το άρθρο 6 της οδηγίας 2002/58.

53 Βλ. σημείο 36 των παρούσων προτάσεων.

54 Υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες ορίζονται στο άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2002/21 (που καθορίζει το σχετικό κανονιστικό πλαίσιο), ως «οι υπηρεσίες που παρέχονται συνήθως έναντι αμοιβής και των οποίων η παροχή συνίσταται, εν όλω ή εν μέρει, στη μεταφορά σημάτων σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών [...]».

55 Το γεγονός ότι η επεξεργασία δεδομένων μπορεί να είναι αναγκαία για τη χρέωση της υπηρεσίας, ιδίως όταν πρόκειται για τους συνδρομητές, μνημονεύεται σε αρκετές διατάξεις της οδηγίας 2002/58 (ιδίως, αιτιολογικές σκέψεις 26, 27 και 29· άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο ζ', καθώς και άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 5). Συναφώς, βλ. επίσης σκέψη 86 της αποφάσεως Tele2 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

56 Διατάξεις οι οποίες αφορούν, αντιστοίχως, εν γένει, την «επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών» και την «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στα πλαίσια της παροχής [...] υπηρεσιών επικοινωνιών».

συγκεκριμένη επικοινωνία. Επομένως, λαμβανομένων υπόψη επίσης των σκοπών προστασίας που έχει η εν λόγω οδηγία, οι οποίοι συνίστανται κυρίως στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στον Χάρτη⁵⁷, εκτιμώ ότι η «επικοινωνία», κατά το εν λόγω νομοθέτημα, έχει ευρεία έννοια και ότι η αρχή του απορρήτου των επικοινωνιών που προβλέπεται στην εν λόγω πράξη⁵⁸ τυγχάνει όντως εφαρμογής εν προκειμένω.

55. Φρονώ επίσης ότι η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από προηγούμενη απόφαση του Δικαστηρίου στην οποία αυτό δέχθηκε ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2002/58 υπόθεση με αντικείμενο τη διαβίβαση των ονομάτων και των διευθύνσεων χρηστών υπηρεσίας ηλεκτρονικής επικοινωνίας⁵⁹. Επιπλέον, κατά την άποψή μου, το άρθρο 12 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο είναι σχετικό με τους τηλεφωνικούς καταλόγους συνδρομητών, ασφαλώς αφορά δεδομένα του είδους αυτού⁶⁰ και η αιτιολογική της σκέψη 15 αντικατοπτρίζει επίσης μια ευέλικτη αντίληψη της έννοιας της «επικοινωνίας», περιλαμβάνοντας σε αυτήν μεταξύ άλλων τη «διεύθυνση [...] που παρέχει] ο αποστολέας»⁶¹.

56. Επιπλέον, μια τέτοια προσέγγιση συνάδει με τη σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ⁶², υπενθυμίζεται δε ότι στο προοίμιο της οδηγίας 2002/58 τονίζεται ότι σκοπός της είναι να διασφαλίζονται το απόρρητο των επικοινωνιών και το δικαίωμα των χρηστών στην ιδιωτική ζωή σύμφωνα με την ΕΣΔΑ, όπως ερμηνεύεται από το ΕΔΔΑ⁶³, μολονότι η ΕΣΔΑ δεν είναι τυπικά ενσωματωμένη στην έννομη τάξη της Ένωσης⁶⁴.

57. Κατά συνέπεια, εκτιμώ ότι μια υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2002/58 και ότι, επομένως, η προβληθείσα από την Ισπανική Κυβέρνηση ένσταση αναρμοδιότητας πρέπει να απορριφθεί.

58. Για λόγους πληρότητας, διευκρινίζεται, εντούτοις, ότι στην περίπτωση που η οδηγία 2002/58 κριθεί ανεφάρμοστη στην προκειμένη περίπτωση, η οδηγία 95/46, στην οποία παραπέμπουν τόσο το αιτούν δικαστήριο όσο και η Ισπανική Κυβέρνηση, δεν μπορεί να θεμελιώσει αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να αποφανθεί επί της παρούσας υποθέσεως.

57 Βλ. αιτιολογικές σκέψεις 2, 7 και 11 καθώς και άρθρο 1, παράγραφος 1, και άρθρο 15, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58.

58 Βλ. αιτιολογική σκέψη 21 καθώς και άρθρο 1, παράγραφος 1, και άρθρο 5, το οποίο ρυθμίζει ειδικά το απόρρητο των επικοινωνιών, της οδηγίας 2002/58.

59 Βλ. απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2008, Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, σκέψεις 29 έως 31 και 45).

60 Σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 12, βλ., ιδίως, απόφαση της 15ης Μαρτίου 2017, Tele2 (Netherlands) κ.λπ. (C-536/15, EU:C:2017:214, σκέψεις 33 επ. και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

61 Κατά την εν λόγω αιτιολογική σκέψη 15, «[μ]ια επικοινωνία μπορεί να περιλαμβάνει τυχόν πληροφορίες περί του ονόματος, της αρίθμησης ή της διεύθυνσης που παρέχουν ο αποστολέας ή ο χρήστης μιας σύνδεσης, προκειμένου να πραγματοποιήσουν την επικοινωνία [...]».

62 Το ΕΔΔΑ ερμηνεύει ευρέως την έννοια των σχετικών με την ιδιωτική ζωή του προσώπου δεδομένων, κατά το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ (παρατίθεται στην υποσημείωση 8 των παρούσων προτάσεων) (βλ., ιδίως, απόφαση του ΕΔΔΑ της 13ης Φεβρουαρίου 2018, Ivashchenko κατά Ρωσίας, CE:ECHR:2018:0213JUD006106410, § 63 επ.), όπως έχει ήδη επισημανθεί (βλ. απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, Volker und Markus Schecke και Eifert, C-92/09 και C-93/09, EU:C:2010:662, σκέψη 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία του ΕΔΔΑ).

63 Βλ. αιτιολογικές σκέψεις 3, 11 και 24 της οδηγίας 2002/58.

64 Βλ., ιδίως, απόφαση Tele2 (σκέψη 120, όπου γίνεται παραλληλισμός με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, και σκέψεις 126 επ., όπου υπενθυμίζεται η κατάσταση της Ένωσης έναντι της ΕΣΔΑ).

59. Συγκεκριμένα, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, η οδηγία 95/46 συνιστά, ασφαλώς, τη γενικής ισχύος πράξη στον τομέα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁶⁵, αλλά, κατά την άποψή μου, τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου θα είναι αλυσιτελή αν εξεταστούν μόνον υπό το πρίσμα αυτό, δεδομένου ότι σκοπός τους είναι να καθοριστεί το όριο πέραν του οποίου ποινικά αδικήματα μπορούν να χαρακτηριστούν ως «σοβαρά» κατά τη νομολογία που απορρέει από τις αποφάσεις Digital Rights και Tele2, οι οποίες δεν αφορούν την ερμηνεία της εν λόγω οδηγίας⁶⁶.

2. Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

60. Επικουρικώς, για την περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει εαυτό αρμόδιο να απαντήσει στα τεθέντα ερωτήματα, η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να κριθεί απαράδεκτη, και τούτο για δύο λόγους.

61. *Πρώτον*, κατά την Ισπανική Κυβέρνηση, το αιτούν δικαστήριο δεν προσδιορίζει σαφώς το κανονιστικό πλαίσιο της Ένωσης επί του οποίου πρέπει να αποφανθεί το Δικαστήριο.

62. Συναφώς, υπενθυμίζει πάγια νομολογία κατά την οποία, στο πλαίσιο της συνεργασίας που καθιερώνεται από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο δύναται να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικών ερωτημάτων, για τα οποία υπάρχει τεκμήριο λυσιτέλειας, μόνον αν προκύπτει προδήλως ότι η ζητούμενη ερμηνεία κανόνα του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το ζήτημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει πραγματικά και νομικά στοιχεία τα οποία είναι αναγκαία για να δώσει χρήσιμη απάντηση στα τεθέντα ερωτήματα⁶⁷.

63. Εντούτοις, εκτιμώ ότι, εν προκειμένω, η αιτίαση της Ισπανικής Κυβερνήσεως είναι αβάσιμη. Συγκεκριμένα, λαμβανομένων υπόψη των πληροφοριών που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, εκτιμώ ότι αυτό προσδιόρισε επαρκώς τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που, κατ' αυτό, ασκούν επιρροή. Υπενθυμίζεται, αφενός, ότι τα τεθέντα ερωτήματα αφορούν ειδικότερα τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη και, αφετέρου, ότι το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι οι οδηγίες 95/46 και 2002/58 συνιστούν τον αναγκαίο σύνδεσμο μεταξύ της εφαρμοστέας στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνικής νομοθεσίας και του δικαίου της Ένωσης⁶⁸ και, τέλος, ότι, όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική της σκέψη 2, η οδηγία 2002/58 επιδιώκει να διασφαλιστεί, ιδίως, η πλήρης τήρηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη⁶⁹.

64. Εξάλλου, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι σκοπός ενός εκ των στοιχείων της ισπανικής νομοθεσίας που μνημονεύονται στην απόφαση περί παραπομπής, ήτοι του νόμου 25/2007, είναι η μεταφορά στην εθνική έννομη τάξη της οδηγίας 2006/24, η οποία καταργήθηκε εφόσον κηρύχθηκε ανίσχυρη με την απόφαση Digital Rights⁷⁰. Όπως ορθώς αναφέρει το αιτούν δικαστήριο, θα ήταν εσφαλμένο να θεωρηθεί ότι τα προδικαστικά ερωτήματα που τέθηκαν εν προκειμένω στο Δικαστήριο είναι αλυσιτελή επειδή η εν λόγω οδηγία κηρύχθηκε ανίσχυρη. Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι το

65 Ενώ η οδηγία 2002/58 ρυθμίζει τον ειδικότερο τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (βλ., ιδίως, αιτιολογικές της σκέψεις 4 και 10 καθώς και άρθρο της 1, παράγραφοι 1 και 2).

66 Υπενθυμίζεται ότι η έννοια των «σοβαρών ποινικών αδικημάτων» διατυπώθηκε, ως κριτήριο περιορισμού της δράσεως των κρατών μελών, στην οδηγία 2006/24 περί της διατηρήσεως δεδομένων, η οποία κηρύχθηκε ανίσχυρη με την απόφαση Digital Rights, και χρησιμοποιήθηκε εν συνεχεία από το Δικαστήριο στην απόφαση Tele2, για την ερμηνεία διατάξεων της οδηγίας 2002/58, στο πλαίσιο εθνικών ρυθμίσεων περί της διατηρήσεως δεδομένων και προσβάσεως σε αυτά (βλ., επίσης, υποσημειώσεις 3 και 4 των παρούσων προτάσεων). Ως εκ τούτου, κατά την άποψή μου, αν η οδηγία 2002/58 κριθεί ανεφάρμοστη εν προκειμένω, θα παρέλκει η ερμηνεία της εν λόγω έννοιας την οποία ζήτησε το αιτούν δικαστήριο.

67 Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 2015, Gauweiler κ.λπ. (C-62/14, EU:C:2015:400, σκέψεις 24 και 25), και της 22ας Φεβρουαρίου 2018, Porras Guisado (C-103/16, EU:C:2018:99, σκέψη 34).

68 Βλ., επίσης, σημείο 44 των παρούσων προτάσεων.

69 Βλ., επίσης, απόφαση Tele2 (σκέψη 82).

70 Βλ., επίσης, σημείο 10 των παρούσων προτάσεων. Επισημαίνεται ότι η κατάσταση ήταν παρεμφερής σε μια από τις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση Tele2 (βλ. σκέψεις 15 και 63).

ζήτημα που αφορούν τα ερωτήματα αυτά, ήτοι η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Ένωσης και ότι η υπόθεση της κύριας δίκης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής πράξεως του δικαίου της Ένωσης, ήτοι της οδηγίας 2002/58⁷¹, την οποία σκόπευε να τροποποιήσει η κηρυχθείσα ανίσχυρη οδηγία 2006/24.

65. Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι τα μέρη που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο ξεκινούν, στη μεγάλη πλειονότητά τους, από την παραδοχή ότι η παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, σε συνδυασμό με τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, καθώς και λαμβανομένων υπόψη των συμπερασμάτων που συνάγονται από τις αποφάσεις Digital Rights και Tele2. Αυτή είναι και η δική μου άποψη, μολονότι διευκρινίζω ότι η φράση «ποινικά αδικήματα», και όχι «σοβαρά ποινικά αδικήματα», περιέχεται στην οδηγία 2002/58 μόνο στο εν λόγω άρθρο 15, παράγραφος 1⁷².

66. Δεύτερον, η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το άρθρο 7 του Χάρτη, το οποίο συνιστά το κεντρικό στοιχείο της παρούσας αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, δεν ασκεί επιρροή, καθόσον το μέτρο έρευνας που ζητείται στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν αφορά την παρακολούθηση επικοινωνιών και, επομένως, δεν μπορεί να επηρεάσει το απόρρητο των επικοινωνιών, με αποτέλεσμα τα τεθέντα ερωτήματα να είναι υποθετικά.

67. Προσωπικά, εκτιμώ ότι το άρθρο 7 του Χάρτη όντως ασκεί επιρροή στην υπό κρίση υπόθεση και ότι, επομένως, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν έχει υποθετικό χαρακτήρα. Μολονότι αληθεύει ότι, εν προκειμένω, δεν υφίσταται κίνδυνος προσβολής του δικαιώματος στο απόρρητο των επικοινωνιών, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου του επίμαχου στην κύρια δίκη μέτρου⁷³, δεν χωρεί αμφιβολία ως προς το ότι μέτρο του είδους αυτού είναι ικανό να προσβάλει το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής το οποίο κατοχυρώνεται στην εν λόγω διάταξη, έστω και αν, κατά την άποψή μου, η προσβολή αυτή είναι περιορισμένη⁷⁴.

68. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η κοινοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτον, όπως είναι μια δημόσια αρχή, συνιστά επέμβαση στο θεμελιώδες δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 του Χάρτη, ανεξαρτήτως της μεταγενέστερης χρήσεως των πληροφοριών που ανακοινώθηκαν. Το ίδιο ισχύει για τη διατήρηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ειδικά από τους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και για την πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα με σκοπό τη χρήση τους από τις δημόσιες αρχές⁷⁵.

69. Κατά συνέπεια, εκτιμώ ότι η ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε η Ισπανική Κυβέρνηση πρέπει να απορριφθεί και ότι, επομένως, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να εξεταστεί επί της ουσίας.

71 Συναφώς, βλ. σημεία 45 επ. των παρούσων προτάσεων.

72 Βλ., επίσης, σημείο 71 των παρούσων προτάσεων.

73 Βλ. σημεία 36 και 25 των παρούσων προτάσεων.

74 Σχετικά με τη μη σοβαρότητα της επεμβάσεως εν προκειμένω, βλ. σημεία 74 επ. των παρούσων προτάσεων.

75 Βλ., ιδίως, απόφαση Digital Rights (σκέψεις 26 επ.) και γνωμοδότηση 1/15 (Συμφωνία PNR ΕΕ-Καναδά) της 26ης Ιουλίου 2017 (ΕΥ:C:2017:592, σκέψη 124 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Γ. Επί των απαιτούμενων στοιχείων για τη διαπίστωση της επαρκούς σοβαρότητας ποινικού αδικήματος, η οποία δικαιολογεί επέμβαση στα συγκεκριμένα θεμελιώδη δικαιώματα (πρώτο προδικαστικό ερώτημα)

70. Με το πρώτο προδικαστικό του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να διευκρινίσει τα στοιχεία τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη προκειμένου να διαπιστωθεί ότι ποινικά αδικήματα είναι αρκούντως σοβαρά ώστε να δικαιολογείται προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, στο πλαίσιο της διατηρήσεως δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της προσβάσεως σε αυτά, βάσει της νομολογίας που απορρέει από την απόφαση Digital Rights την οποία ακολούθησε η απόφαση Tele2.

71. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο χρησιμοποίησε την έννοια των «σοβαρών ποινικών αδικημάτων» στην απόφαση Digital Rights⁷⁶, ενίοτε σε συνδυασμό με την έννοια της «βαριάς εγκληματικότητας»⁷⁷, ως κριτήριο εξετάσεως του σκοπού και της αναλογικότητας της επεμβάσεως στα προαναφερθέντα θεμελιώδη δικαιώματα, την οποία συνεπάγονταν διατάξεις του δικαίου της Ένωσης σχετικές με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ήτοι αυτές της οδηγίας 2006/24. Διευκρινίζεται ότι η έννοια αυτή, η οποία δεν μνημονεύεται στην οδηγία 2002/58⁷⁸, προβλεπόταν στην οδηγία 2006/24⁷⁹, την οποία η εν λόγω απόφαση κήρυξε ανίσχυρη. Εν συνεχεία, το Δικαστήριο έκανε χρήση των δύο αυτών εννοιών στην απόφαση Tele2⁸⁰, ως το ίδιο κριτήριο εκτιμήσεως, αλλά σε σχέση, αυτή τη φορά, με τη συμφωνία προς το δίκαιο της Ένωσης⁸¹ διατάξεων που είχαν θεσπιστεί από κράτη μέλη.

72. Ειδικότερα, με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν, για τον σκοπό εκτιμήσεως της υπάρξεως «σοβαρού ποινικού αδικήματος» ικανού να δικαιολογήσει επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη σε σχέση με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνον η απειλούμενη ποινή για το επίμαχο ποινικό αδίκημα ή, επιπλέον, ο ιδιαίτερος βαθμός βλαπτικότητας της παραβατικής συμπεριφοράς για ατομικά και/ή συλλογικά έννομα αγαθά.

73. Εντούτοις, όπως η Επιτροπή, εκτιμώ ότι, πριν απαντηθεί το ερώτημα αυτό, πρέπει να εξεταστεί αν η επίμαχη σε μια υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης επέμβαση έχει αρκούντως υψηλό βαθμό σοβαρότητας ώστε, προκειμένου να επιτραπεί, να απαιτείται βάσει του δικαίου της Ένωσης να δικαιολογείται η επέμβαση αυτή για λόγους καταπολεμήσεως ποινικού αδικήματος σοβαρού χαρακτήρα. Συγκεκριμένα, εκτιμώ ότι, αν δεν συμβαίνει αυτό, το Δικαστήριο θα πρέπει να ερμηνεύσει τις σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης όχι λαμβάνοντας υπόψη την ερμηνεία που ζητείται από το αιτούν δικαστήριο, αλλά αφού αναδιατυπώσει το πρώτο προδικαστικό ερώτημα⁸² στο μέτρο που αυτό είναι αναγκαίο λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υποθέσεως της κύριας δίκης⁸³.

76 Βλ. σκέψεις 24, 41, 49 και 57 έως 61 της αποφάσεως Digital Rights.

77 Βλ. σκέψεις 41, 42 51 και 59 της αποφάσεως Digital Rights.

78 Υπενθυμίζεται ότι στην οδηγία 2002/58, στο άρθρο της 15, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, περιέχεται μόνον η έκφραση «ποινικά αδικήματα»

79 Κατ' ουσίαν, στην αιτιολογική σκέψη 9 της οδηγίας 2006/24, καθώς και, κυριολεκτικά, στην αιτιολογική της σκέψη 21 και στο άρθρο της 1, παράγραφος 1.

80 Βλ., όσον αφορά την έννοια των «σοβαρών παραβάσεων», σκέψεις 105, 106 και 119, καθώς και, όσον αφορά την έννοια του «σοβαρού εγκλήματος», σκέψεις 102, 103, 108, 110, 111, 114, 115, 118, 125 και 134 της αποφάσεως Tele2.

81 Δηλαδή, το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, κατά το οποίο τα κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν μέτρο το οποίο εισάγει παρέκκλιση από την αρχή του απορρήτου των επικοινωνιών και των συναφών δεδομένων, εφόσον αποτελεί αναγκαίο, κατάλληλο και αναλογικό μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία, υπό το πρίσμα των σκοπών που προβλέπει η εν λόγω διάταξη.

82 Επισημαίνεται ότι το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα τέθηκε μόνον επικουρικά.

83 Κατά πάγια νομολογία, προκειμένου να δώσει στο αιτούν δικαστήριο χρήσιμη απάντηση, η οποία να του παρέχει τη δυνατότητα λύσεως της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί, το Δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα ερωτήματα που του τέθηκαν (βλ., ιδίως, απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2018, SAKSA, C-185/17, EU:C:2018:108, σκέψη 28).

1. Επί της εκτιμήσεως της μη σοβαρότητας της επίμαχης επεμβάσεως

74. Κατ' αρχάς, πρέπει να διαπιστωθεί ότι πράξεις όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης είναι όντως ικανές να προσβάλουν τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη και, επομένως, *συνιστούν επέμβαση* στα εν λόγω δικαιώματα, κατά τη νομολογία που απορρέει από τις αποφάσεις Digital Rights και Tele2.

75. Ασφαλώς, όπως επισήμαναν η Ισπανική και η Δανική Κυβέρνηση στην αγόρευσή τους⁸⁴ και όπως προεκτέθηκε⁸⁵, τα δεδομένα στα οποία επιθυμούν να έχουν πρόσβαση οι επιφορτισμένες με την επίμαχη ποινική έρευνα αρχές φαίνεται να είναι λιγότερο ευαίσθητα από ό,τι ορισμένες άλλες κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁸⁶, δεδομένου ότι προκύπτει ότι το επίμαχο αίτημα αφορά μόνο το ονοματεπώνυμο και, ενδεχομένως, τη διεύθυνση των προσώπων που αποτελούν αντικείμενο της έρευνας αυτής, ως χρήστες τηλεφωνικών αριθμών που ενεργοποιήθηκαν από το κλαπέν κινητό τηλέφωνο που αποτελεί αντικείμενό της.

76. Εντούτοις, εκτιμώ ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί αν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να καλύπτονται από την προστασία που προβλέπεται από το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως από την οδηγία 2002/58⁸⁷, δεν ασκεί επιρροή αν οι πληροφορίες που αφορά το αίτημα διατηρήσεως ή παροχής είναι ευαίσθητες ή όχι. Συγκεκριμένα, όπως επισημάνθηκε εντός του πλαισίου των πρώτων νομοθετικών εργασιών στον τομέα αυτόν, «ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιείται οποιοδήποτε δεδομένο σχετικά με ένα πρόσωπο, ακόμη και αν φαίνεται εντελώς αθώο, μπορεί να προκαλέσει προβλήματα (όπως λόγου χάρη μια απλή ταχυδρομική διεύθυνση)»⁸⁸. Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί μια *τέτοια επέμβαση* στο θεμελιώδες δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 του Χάρτη, «ελάχιστη σημασία έχει αν οι γνωστοποιούμενες πληροφορίες είναι ή όχι ευαίσθητου χαρακτήρα ή αν οι ενδιαφερόμενοι υπέστησαν ή όχι ενδεχομένως δυσμενείς συνέπειες λόγω της επεμβάσεως αυτής»⁸⁹.

77. Υπενθυμίζεται, εξάλλου, ότι η παροχή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτον, ακόμη και σε δημόσια αρχή όπως μια υπηρεσία δικαστικής αστυνομίας, συνιστά επέμβαση στο θεμελιώδες δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 του Χάρτη⁹⁰, ακόμη και αν οι πληροφορίες αυτές διαβιβάζονται για σκοπούς ποινικής έρευνας, περίπτωση η οποία άλλωστε προβλέπεται ρητώς στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58⁹¹. Επιπροσθέτως, πράξη του είδους αυτού μπορεί επίσης να προσβάλει το θεμελιώδες δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που κατοχυρώνεται στο άρθρο 8 του Χάρτη, δεδομένου ότι συνεπάγεται την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁹².

84 Η Ισπανική Κυβέρνηση τόνισε ότι τα δεδομένα που αποτελούν αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης δεν καθιστούν δυνατή την εξακρίβωση, για παράδειγμα, του προφίλ του προσώπου που αφορά το αίτημα.

85 Βλ. σημεία 35 έως 37 των παρουσών προτάσεων.

86 Υπενθυμίζεται ότι η οδηγία 95/46 προβλέπει, στο άρθρο της 8, ειδικούς κανόνες για την επεξεργασία «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχουν πληροφορίες για τη φυλετική ή εθνική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και την υγεία και τη σεξουαλική ζωή». Σχετικά με την έννοια των ευαίσθητων δεδομένων και την επεξεργασία τους, βλ. *Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων*, το οποίο συντάχθηκε υπό την αιγίδα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2014, επικαιροποιημένη έκδοση διατίθεται στην ακόλουθη διεύθυνση: <https://www.coe.int/fr/web/data-protection/home>, σ. 46 επ. και σ. 94 επ.

87 Ο ευαίσθητος χαρακτήρας ορισμένων δεδομένων μνημονεύεται μόνο στην αιτιολογική σκέψη 25 της οδηγίας 2002/58 και από τη μνεία αυτή δεν μπορεί να συναχθεί ότι συνιστά γενική απαίτηση.

88 Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής, της 13ης Σεπτεμβρίου 1990, σχετικά με την προστασία του ατόμου όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Κοινότητα και την ασφάλεια των συστημάτων πληροφοριών [COM(90) 314 τελικό, σ. 20].

89 Βλ. γνωμοδότηση 1/15 (Συμφωνία PNR ΕΕ-Καναδά) της 26ης Ιουλίου 2017 (ΕΥ:C:2017:592, σκέψη 124 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Το ΕΔΔΑ επίσης αποφάνθηκε στο ίδιο πνεύμα (βλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 16ης Φεβρουαρίου 2000, Amann κατά Ελβετίας, CE:ECHR:2000:0216JUD002779895, § 68 έως 70).

90 Βλ. σημείο 68 των παρουσών προτάσεων. Βλ., επίσης, απόφαση του ΕΔΔΑ της 8ης Φεβρουαρίου 2018, Ben Faiza κατά Γαλλίας (CE:ECHR:2018:0208JUD003144612, § 66 έως 68), όσον αφορά επίσημη απόφαση δικαστικής αρχής με αντικείμενο την παροχή πληροφοριών σχετικά με τη χρήση τηλεφώνου.

91 Με την ακόλουθη διατύπωση: «για την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη ποινικών αδικημάτων».

92 Βλ., υπ' αυτή την έννοια, γνωμοδότηση 1/15 (Συμφωνία PNR ΕΕ-Καναδά) της 26ης Ιουλίου 2017 (ΕΥ:C:2017:592, σκέψη 126 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

78. Επομένως, εκτιμώ ότι πρέπει να διαπιστωθεί ότι μέτρο όπως το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης συνιστά επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη.

79. *Εντούτοις*, εκτιμώ ότι, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, λείπει ένα βασικό στοιχείο το οποίο το Δικαστήριο έλαβε υπόψη όταν απαιτήσε να υπάρχει, στο στάδιο της δικαιολογήσεως μιας τέτοιας επεμβάσεως, «σοβαρό ποινικό αδίκημα» –έννοια της οποίας τον ορισμό ζητεί το αιτούν δικαστήριο–, προκειμένου να επιτραπεί παρέκκλιση από την αρχή του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Κατά την άποψή μου, το στοιχείο το οποίο *λείπει* εδώ, προκειμένου να απαντηθεί το πρώτο προδικαστικό ερώτημα με τη διατύπωση του αιτούντος δικαστηρίου, είναι *η σοβαρότητα της επίμαχης επεμβάσεως*, παράγοντας ο οποίος, αν συνέτρεχε, θα καθιστούσε αναγκαία μια ενισχυμένη δικαιολογία.

80. Συναφώς, επισημαίνεται ότι, στην υπόθεση Digital Rights, το Δικαστήριο τόνισε την ευρεία έκταση και την ιδιαίτερη σοβαρότητα της επεμβάσεως που συνεπαγόταν η επίμαχη νομοθεσία, διευκρινίζοντας ιδίως ότι «η οδηγία 2006/24 καλύπτει εν γένει κάθε πρόσωπο και κάθε μέσο ηλεκτρονικής επικοινωνίας, καθώς και το σύνολο των δεδομένων κινήσεως άνευ ουδεμιάς διαφοροποίησης, περιορισμού ή εξαιρέσεως σε σχέση προς τον σκοπό της καταπολεμήσεως των σοβαρών παραβάσεων»⁹³.

81. Ομοίως, στην απόφαση Tele2, το Δικαστήριο έκρινε ότι «αντιβαίνει προς [το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58] εθνική ρύθμιση η οποία, προς τον σκοπό καταπολεμήσεως του εγκλήματος, προβλέπει γενική και χωρίς διάκριση διατήρηση του συνόλου των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως όλων των συνδρομητών και των εγγεγραμμένων χρηστών αφορώσα όλα τα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας»⁹⁴. Στην εν λόγω απόφαση γίνεται επίσης συσχέτιση μεταξύ, αφενός, της διαπιστωθείσας ιδιαίτερης «σοβαρότητας της επεμβάσεως» και, αφετέρου, της αναγκαιότητας δικαιολογήσεως μιας προσβολής τέτοιας εκτάσεως, όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, με την επίκληση λόγου γενικού συμφέροντος τόσο σημαντικού όπως είναι αυτός της «καταπολεμήσεως του σοβαρού εγκλήματος»⁹⁵.

82. Αυτή η συσχέτιση της διαπιστωθείσας σοβαρότητας της επεμβάσεως με τη σοβαρότητα του λόγου που τη δικαιολογεί πραγματοποιήθηκε τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας⁹⁶. Επιπλέον, φρονώ ότι, στη νομολογία του σχετικά με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ⁹⁷, το ΕΔΔΑ πραγματοποίησε αντίστοιχη συσχέτιση με αυτήν που, κατά την άποψή μου, προκύπτει από τις αποφάσεις Digital Rights και Tele2.

93 Σκέψη 57 της αποφάσεως Digital Rights. Σχετικά με την ιδιαίτερη σοβαρότητα της επίμαχης επεμβάσεως, βλ. επίσης σκέψεις 37, 39, 47, 48, 60 και 65 της αποφάσεως αυτής.

94 Διατακτικό της αποφάσεως Tele2.

95 Κατά τη σκέψη 102 της αποφάσεως Tele2, «[λ]αμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας της επεμβάσεως στα επίμαχα θεμελιώδη δικαιώματα που συνεπάγεται εθνική ρύθμιση η οποία, προς τον σκοπό καταπολεμήσεως του εγκλήματος, προβλέπει τη διατήρηση των δεδομένων κινήσεως και των δεδομένων θέσεως, *μόνον η καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος μπορεί να δικαιολογήσει ένα τέτοιο μέτρο* (βλ., κατ' αναλογία, όσον αφορά την οδηγία 2006/24, απόφαση Digital Rights, σκέψη 60 [με τη διατύπωση “*υπό το πρίσμα της εκτάσεως και της σοβαρότητας της επεμβάσεως*”])» (η υπογράμμιση δική μου). Στη σκέψη 115 της αποφάσεως Tele2 η συλλογιστική αυτή επαναλαμβάνεται όσον αφορά την πρόσβαση σε τέτοια δεδομένα. Σχετικά με την ιδιαίτερη σοβαρότητα της επίμαχης επεμβάσεως, βλ. επίσης σκέψεις 97 και 100 της αποφάσεως αυτής.

96 Συγκεκριμένα, στη σκέψη 115 της αποφάσεως Tele2 τονίζεται ότι, «*δεδομένου ότι ο σκοπός που επιδιώκεται με [εθνική ρύθμιση εισάγουσα παρέκκλιση από την αρχή της εμπιστευτικότητας των ηλεκτρονικών επικοινωνιών] πρέπει να συνδέεται με τη βαρύτητα της επεμβάσεως στα θεμελιώδη δικαιώματα που συνεπάγεται η πρόσβαση αυτή, εξ αυτού προκύπτει ότι, στον τομέα της πρόληψης, του εντοπισμού, της διερεύνησης και της δίωξης αξιόποινων πράξεων, *μόνον η καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος μπορεί να δικαιολογήσει την πρόσβαση στα διατηρούμενα δεδομένα**» (η υπογράμμιση δική μου).

97 Συγκεκριμένα, το ΕΔΔΑ τόνισε κατ' επανάληψη την αναγκαιότητα *εξισορροπήσεως*, αφενός, του συμφέροντος του κράτους να προστατεύει την *εθνική ασφάλειά* του με μέτρα που θίγουν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και, αφετέρου, της *σοβαρότητας της προσβολής* του δικαιώματος ενός προσώπου στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής του, δύο παραγόντων από τους οποίους εξαρτάται το περιθώριο εκτιμήσεως του κράτους, ιδίως όταν πρόθεσή του είναι η πρόληψη ή η άσκηση δίωξεων σε σχέση με *σοβαρά ποινικά αδικήματα* (βλ. αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 26ης Μαρτίου 1987, Leander κατά Σουηδίας, CE:ECHR:1987:0326JUD000924881, § 59, της 26ης Ιουνίου 2006, Weber και Saravia κατά Γερμανίας, CE:ECHR:2006:0629DEC005493400, § 106, 125 και 126, καθώς και της 4ης Δεκεμβρίου 2015, Roman Zakharov κατά Ρωσίας, CE:ECHR:2015:1204JUD004714306, § 232 και 244).

83. Πάντως, όπως προεκτέθηκε⁹⁸ και όπως επισήμαναν ειδικότερα η Γαλλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, η φύση της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης επεμβάσεως διαφέρει, από αρκετές απόψεις, από εκείνες που το Δικαστήριο είχε κατά νου στις δύο προηγούμενες αποφάσεις του. Επομένως, η συμφωνία προς το δίκαιο της Ένωσης μέτρου όπως το επίμαχο εν προκειμένω πρέπει να εξεταστεί με διαφορετικό τρόπο.

84. Εδώ, δεν πρόκειται για μέτρο σχετικό με υποχρέωση γενικής και χωρίς διάκριση διατηρήσεως των δεδομένων κινήσεως και θέσεως οποιουδήποτε συνδρομητή ή εγγεγραμμένου χρήστη, η οποία αφορά όλα τα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Πρόκειται για στοχευμένο μέτρο το οποίο αποσκοπεί στη δυνατότητα παροχής, σε αρμόδιες αρχές και για τους σκοπούς ποινικής έρευνας, προσβάσεως σε δεδομένα που κατέχουν για εμπορικούς σκοπούς πάροχοι υπηρεσιών, και το οποίο αφορά μόνο την ταυτότητα (ονοματεπώνυμο και ενδεχομένως διεύθυνση) περιορισμένης κατηγορίας συνδρομητών ή χρηστών συγκεκριμένου μέσου επικοινωνίας, ήτοι αυτών των οποίων ο τηλεφωνικός αριθμός ενεργοποιήθηκε από το κινητό τηλέφωνο του οποίου η κλοπή αποτελεί αντικείμενο της έρευνας, και τούτο κατά τη διάρκεια περιορισμένης περιόδου δώδεκα ημερών⁹⁹.

85. Επιπλέον, οι δυνητικά επιζήμιες συνέπειες, για τα πρόσωπα τα οποία αφορά το επίμαχο αίτημα προσβάσεως είναι μετριασμένες και περιορισμένες εντός συγκεκριμένου πλαισίου. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι προορίζονται να χρησιμοποιηθούν στο ιδιαίτερο πλαίσιο μέτρου έρευνας, τα ζητούμενα δεδομένα δεν προορίζονται να δημοσιοποιηθούν στο ευρύ κοινό¹⁰⁰. Εξάλλου, η δυνατότητα προσβάσεως που παρέχεται στις αστυνομικές αρχές πλαισιώνεται από δικονομικές εγγυήσεις βάσει του ισπανικού δικαίου, δεδομένου ότι συνεπάγεται δικαστικό έλεγχο, ο οποίος, άλλωστε, είχε ως αποτέλεσμα την απόρριψη του αιτήματος της αστυνομίας στην υπόθεση της κύριας δίκης.

86. Κατά την άποψή μου, η επέμβαση στα προαναφερθέντα θεμελιώδη δικαιώματα την οποία συνεπάγεται η παροχή των εν λόγω δεδομένων ταυτότητας δεν έχει ιδιαίτερα σοβαρό χαρακτήρα¹⁰¹, καθόσον δεδομένα τέτοιας φύσεως και τόσο περιορισμένης εκτάσεως δεν καθιστούν, αφ' εαυτών, δυνατή την εξασφάλιση διάφορων και/ή συγκεκριμένων πληροφοριών σχετικά με τους ενδιαφερόμενους¹⁰² και, επομένως, δεν θίγουν άμεσα και έντονα την ιδιωτική σφαίρα υπό τις ιδιαίτερες αυτές περιστάσεις¹⁰³.

87. Επομένως, όπως η Επιτροπή, εκτιμώ ότι, προκειμένου να παρασχεθούν στο αιτούν δικαστήριο χρήσιμες πληροφορίες για να αποφανθεί επί της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί, το πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να *αναδιατυπωθεί* ούτως ώστε η απάντηση του Δικαστηρίου να επικεντρωθεί στην ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 ως προς περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην υπό κρίση υπόθεση, ήτοι την ύπαρξη επεμβάσεως στα προαναφερθέντα θεμελιώδη δικαιώματα, η οποία στερείται ιδιαίτερης σοβαρότητας και βασιζέται στην καταπολέμηση ενός είδους ποινικών αδικημάτων των οποίων ο σοβαρός χαρακτήρας αμφισβητείται.

98 Βλ. σημεία 32 επ. των παρούσων προτάσεων.

99 Επισημαίνεται ότι, στη γνωμοδότηση 1/15 (Συμφωνία PNR ΕΕ-Καναδά) της 26ης Ιουλίου 2017 (ΕΥ:C:2017:592, ιδίως σκέψεις 194 και 207 έως 209), το Δικαστήριο αξιολόγησε επίσης την αναγκαιότητα των επεμβάσεων που συνεπαγόταν η σχεδιαζόμενη συμφωνία εξετάζοντας τον τρόπο χρήσεως και διατηρήσεως των δεδομένων που προβλέπονταν σε αυτήν, ειδικά υπό το πρίσμα του ιδιαίτερου πλαισίου των μέτρων αυτών, της ειδικότητας και της διάρκειάς τους.

100 Όπως θα μπορούσε να συμβεί, για παράδειγμα, στην περίπτωση της ταυτότητας προσώπων η οποία δημοσιεύεται σε άρθρο στον Τύπο ή σε ιστότοπο.

101 Βλ., υπ' αυτή την έννοια, τη Σύμβαση για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο, η οποία συνήφθη υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης, στη Βουδαπέστη, στις 23 Νοεμβρίου 2001, και υπογράφηκε από όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης (διατίθεται στην ακόλουθη διεύθυνση: https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/185?_coconventions_WAR_coeconventionsportlet_languageId=fr_FR), της οποίας το άρθρο 18 επιβάλλει τη θέσπιση νομοθετικών μέτρων τα οποία επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές να διατάσσουν πάροχο υπηρεσιών να τους υποβάλει δεδομένα σχετικά με τους συνδρομητές, όπως «η ταυτότητα του συνδρομητή, [...] διεύθυνση, [...] το τηλέφωνο», τα οποία κατέχουν.

102 Όπως ορθώς επισήμανε η Δανική Κυβέρνηση, η απόκτηση από την αστυνομία, όπως εν προκειμένω, πληροφοριών σχετικά με το όνομα και τη διεύθυνση του ιδιοκτήτη κάρτας SIM χρησιμοποιηθείσας στο πλαίσιο αδικήματος δεν διαφέρει ουσιωδώς, για παράδειγμα, από την απόκτηση πληροφοριών σχετικά με τον ιδιοκτήτη οχήματος χρησιμοποιηθέντος για την τέλεση ποινικού αδικήματος.

103 Εν αντιθέσει προς τις ιδιαίτερα παρεμβατικές πληροφορίες, ιδίως όσον αφορά την ανίχνευση των επικοινωνιών και το προφίλ των περί ων πρόκειται προσώπων, οι οποίες αποτελούσαν αντικείμενο των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκαν η απόφαση Digital Rights (βλ. σκέψεις 26 έως 29 και 37) και η απόφαση Tele2 (βλ. σκέψεις 97 έως 100).

88. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, δεδομένου ότι οι σκοποί που μπορούν να δικαιολογήσουν εθνική νομοθεσία εισάγουσα παρέκκλιση από την αρχή του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών απαριθμούνται εξαντλητικά στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, η πρόσβαση στα διατηρούμενα δεδομένα πρέπει να ανταποκρίνεται πραγματικά σε κάποιον από τους εν λόγω σκοπούς και μόνον¹⁰⁴. Σε αυτούς περιλαμβάνεται ο γενικού συμφέροντος σκοπός που αφορά «την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη *ποινικών αδικημάτων*»¹⁰⁵, χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση όσον αφορά τον χαρακτήρα τους.

89. Από τη χρησιμοποιηθείσα διατύπωση συνάγεται ότι δεν είναι επιβεβλημένο τα ποινικά αδικήματα που δικαιολογούν το επίμαχο περιοριστικό μέτρο βάσει του εν λόγω άρθρου 15, παράγραφος 1, να μπορούν να χαρακτηριστούν ως «σοβαρά» κατά την έννοια της νομολογίας που απορρέει από τις αποφάσεις Digital Rights και Tele2. Κατά την άποψή μου, μόνον όταν η επέμβαση είναι ιδιαίτερης σοβαρότητας, όπως στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις αυτές, πρέπει τα ποινικά αδικήματα που μπορούν να δικαιολογήσουν μια τέτοια επέμβαση να είναι τα ίδια ιδιαίτερης σοβαρότητας. Αντιθέτως, στην περίπτωση μη σοβαρής επεμβάσεως, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η βασική αρχή που απορρέει από το γράμμα της διατάξεως αυτής, ήτοι ότι κάθε είδος «ποινικού αδικήματος» μπορεί να δικαιολογήσει μια τέτοια επέμβαση.

90. Κατά την άποψή μου, δεν πρέπει να υιοθετηθεί υπερβολικά ευρεία αντίληψη των απαιτήσεων που το Δικαστήριο έθεσε με τις δύο ως άνω αποφάσεις, ώστε να μην εμποδιστεί, εν πάση περιπτώσει σε υπέρμετρο βαθμό, η δυνατότητα των κρατών μελών να παρεκκλίνουν από το καθεστώς που θεσπίζει η οδηγία 2002/58, την οποία αναγνωρίζει το άρθρο της 15, παράγραφος 1, στις περιπτώσεις όπου οι επίμαχες παρεμβάσεις στην ιδιωτική ζωή έχουν, αφενός, θεμιτό σκοπό και, αφετέρου, περιορισμένη έκταση, όπως αυτές που ενδέχεται να προκύψουν εν προκειμένω από το αίτημα της υπηρεσίας δικαστικής αστυνομίας. Πιο συγκεκριμένα, φρονώ ότι δεν αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης η πρόσβαση αρμόδιων αρχών σε δεδομένα ταυτοποίησης, τα οποία κατέχουν πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τα οποία καθιστούν δυνατό τον εντοπισμό των φερόμενων δραστών ποινικού αδικήματος μη σοβαρού χαρακτήρα.

91. Ως εκ τούτου, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, όπως αναδιατυπώθηκε, ότι το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, σε συνδυασμό με τα άρθρα 7 και 8 καθώς και με το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, έχει την έννοια ότι μέτρο που επιτρέπει στις αρμόδιες εθνικές αρχές να αποκτήσουν πρόσβαση, για σκοπούς καταπολεμήσεως ποινικών αδικημάτων, στα δεδομένα ταυτοποίησης των χρηστών τηλεφωνικών αριθμών που ενεργοποιούνται από συγκεκριμένο κινητό τηλέφωνο και για περιορισμένο χρονικό διάστημα, υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη, συνεπάγεται επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνουν η εν λόγω οδηγία και ο Χάρτης, της οποίας ο βαθμός σοβαρότητας δεν είναι επαρκής ώστε η εν λόγω πρόσβαση να πρέπει να επιφυλάσσεται μόνο για τις περιπτώσεις στις οποίες το συγκεκριμένο ποινικό αδίκημα έχει σοβαρό χαρακτήρα.

92. Λαμβανομένης υπόψη της ως άνω προτεινόμενης απαντήσεως, το σύνολο των παρατηρήσεων που ακολουθούν εκτίθεται μόνον *επικουρικώς*, για λόγους πληρότητας.

¹⁰⁴ Βλ., ιδίως, σκέψεις 90 και 115 της αποφάσεως Tele2.

¹⁰⁵ Η υπογράμμιση δική μου.

2. Επί του ενδεχόμενου καθορισμού των λυσιτελών κριτηρίων για τη διαπίστωση της επαρκούς σοβαρότητας ποινικού αδικήματος

93. Στην περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι, αντιθέτως προς αυτό που προτείνω, πρέπει, ανεξάρτητα από τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, να καθοριστεί στην υπό κρίση υπόθεση η έννοια του «σοβαρού ποινικού αδικήματος» κατά τη νομολογία που απορρέει από τις αποφάσεις Digital Rights και Tele2¹⁰⁶, θα πρέπει επίσης να εξεταστεί, *πρώτον*, αν ο χαρακτηρισμός αυτός συνιστά όντως *αυτοτελή έννοια* του δικαίου της Ένωσης, την οποία, επομένως, στο Δικαστήριο εναπόκειται να ορίσει. Πάντως, όπως πρότεινε η Γαλλική Κυβέρνηση σε απάντηση στο κύριο προδικαστικό ερώτημα, για τους λόγους που ακολουθούν εκτιμώ ότι δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση.

94. Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι η οδηγία 2006/24, από την οποία προέρχεται η χρήση της έννοιας του «σοβαρού ποινικού αδικήματος»¹⁰⁷, δεν περιείχε ορισμό της έννοιας αυτής, αλλά παρέπεμπε συναφώς στις έννομες τάξεις των κρατών μελών¹⁰⁸. Επιπλέον, εκτιμώ ότι δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι οι σχετικές παρατηρήσεις στις αποφάσεις Digital Rights και Tele2 αποσκοπούν στην εναρμόνιση των ισχυόντων στα κράτη μέλη κανόνων δικαίου που αφορούν το περιεχόμενο της έννοιας αυτής.

95. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η ποινική νομοθεσία και οι κανόνες ποινικής δικονομίας εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, έστω και αν η έννομη τάξη τους μπορεί παρ' όλα αυτά να επηρεάζεται από τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που θεσπίζονται στον εν λόγω τομέα¹⁰⁹. Βάσει του άρθρου 83, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, η Ένωση μπορεί να εκδώσει οδηγίες για τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων σχετικών με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον οικείο τομέα, μόνον όταν η προσέγγιση του ποινικού δικαίου των κρατών μελών είναι αναγκαία για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής πολιτικής της Ένωσης σε τομέα στον οποίο εφαρμόζονται μέτρα εναρμονίσεως. Πάντως, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του δικαίου της Ένωσης, δεν υφίσταται διάταξη γενικής ισχύος παρέχουσα εναρμονισμένο ορισμό της έννοιας του «σοβαρού ποινικού αδικήματος»¹¹⁰.

96. Εκτιμώ ότι η εξουσία καθορισμού του τι συνιστά «σοβαρό ποινικό αδίκημα» ανήκει, κατ' αρχήν, στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών. Εντούτοις, με τις προδικαστικές παραπομπές των δικαστηρίων των κρατών μελών, το Δικαστήριο έχει επιφορτιστεί να μεριμνά για την τήρηση όλων των απαιτήσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως δε τη διασφάλιση της συνεκτικής εφαρμογής της προστασίας που παρέχεται από τις διατάξεις του Χάρτη.

97. Επισημαίνεται ότι ο επίμαχος νομικός χαρακτηρισμός μπορεί όχι μόνο να διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, ανάλογα με τις παραδόσεις που εφαρμόζει και τις προτεραιότητες που καθορίζει κάθε ένα από αυτά, αλλά και να μεταβάλλεται διαχρονικά, ανάλογα με τους προσανατολισμούς της πολιτικής στον τομέα του ποινικού δικαίου, και να καθίσταται περισσότερο ή λιγότερο αυστηρός, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη η εξέλιξη της εγκληματικότητας¹¹¹ καθώς και, γενικότερα, οι αλλαγές στην κοινωνία και στις υφιστάμενες ανάγκες, ιδίως όσον αφορά την καταστολή του εγκλήματος, σε εθνικό επίπεδο.

106 Δηλαδή, στην περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει είτε ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης επέμβαση είναι αρκούντως σοβαρή ώστε το πρώτο προδικαστικό ερώτημα να απαντηθεί όπως τέθηκε από το αιτούν δικαστήριο είτε ότι συναφώς δεν ασκεί επιρροή η μη σοβαρότητα της εν λόγω επεμβάσεως.

107 Βλ. σημείο 71 των παρουσών προτάσεων.

108 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/24 προέβλεπε ότι αυτή «αποβλέπει στην εναρμόνιση των διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με τις υποχρεώσεις των παρόχων διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών [...], ώστε να διασφαλιστεί ότι τα δεδομένα καθίστανται διαθέσιμα για τους σκοπούς της διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης *σοβαρών ποινικών αδικημάτων, όπως ορίζονται βάσει του εθνικού δικαίου των κρατών μελών*» (η υπογράμμιση δική μου). Βλ., επίσης, αιτιολογική σκέψη 21 της εν λόγω οδηγίας.

109 Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 15ης Σεπτεμβρίου 2011, Dickinger και Ömer (C-347/09, EU:C:2011:582, σκέψη 31), και της 6ης Δεκεμβρίου 2011, Achughbabian (C-329/11, EU:C:2011:807, σκέψη 33).

110 Συναφώς, βλ. επίσης σημείο 112 των παρουσών προτάσεων.

111 Σχετικά με τον δυναμικό χαρακτήρα της βαριάς εγκληματικότητας, βλ., επίσης, προτάσεις μου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Tele2 Sverige κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:572, σημείο 214).

98. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, δεδομένου ότι υφίστανται σημαντικές διαφορές μεταξύ του εύρους των κυρώσεων που ισχύουν παραδοσιακά στα διάφορα κράτη μέλη¹¹², η σοβαρότητα ενός ποινικού αδικήματος δεν συνδέεται μόνο με τη βαρύτητα της σχετικής ποινής. Το αν ένα ποινικό αδίκημα έχει σοβαρό χαρακτήρα είναι πολύ σχετικό, υπό την έννοια ότι εξαρτάται από την κλίμακα των κυρώσεων που ισχύουν γενικά στο οικείο κράτος μέλος. Επομένως, το γεγονός ότι κράτος μέλος προβλέπει βραχεία ποινή φυλακίσεως, ή ακόμη εναλλακτική της φυλακίσεως ποινή, ουδόλως προδικάζει την εγγενή σοβαρότητα του συγκεκριμένου είδους ποινικού αδικήματος¹¹³.

99. Κατά την άποψή μου, οι ιδιαιτερότητες του συστήματος του ποινικού δικαίου κάθε κράτους μέλους πρέπει να γίνονται σεβαστές, στο μέτρο που το δίκαιο της Ένωσης δεν καθορίζει για αυτά αυστηρώς δεσμευτικές υποχρεώσεις, κατ' αναλογία προς την κρίση του Δικαστηρίου όσον αφορά τη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας¹¹⁴, έννοια η οποία εκτιμώ ότι είναι παραπλήσια αυτής της καταπολεμήσεως του σοβαρού εγκλήματος, λαμβανομένου υπόψη ιδίως του γράμματος του άρθρου 15, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2002/58.

100. Κατά συνέπεια, εκτιμώ, επικουρικώς, ότι η έννοια του «σοβαρού ποινικού αδικήματος», κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου που απορρέει από τις αποφάσεις Digital Rights και Tele2, δεν συνιστά αυτοτελή έννοια του δικαίου της Ένωσης, της οποίας το περιεχόμενο πρέπει να οριστεί από το Δικαστήριο, μολονότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 παρέκκλιση πρέπει να εφαρμόζεται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως από τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη, και τούτο υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου.

101. Ως προς το τελευταίο σημείο, επισημαίνεται ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει, ιδίως, ότι το εν λόγω άρθρο 15, παράγραφος 1, στο μέτρο που επιτρέπει στα κράτη μέλη να περιορίζουν το περιεχόμενο ορισμένων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που προβλέπονται στην εν λόγω οδηγία, πρέπει να ερμηνεύεται στενά και, επομένως, δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να καταστεί κανόνας η παρέκκλιση από τα εν λόγω δικαιώματα και υποχρεώσεις που αποτελούν ζητήματα αρχής¹¹⁵. Επομένως, τα κράτη μέλη δεν πρέπει να ερμηνεύουν με υπερβολικά ευρύ τρόπο το περιεχόμενο της έννοιας του «σοβαρού ποινικού εγκλήματος».

102. Δεύτερον, και όλως επικουρικώς, στην περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι η εν λόγω έννοια είναι αυτοτελής, θα πρέπει να απαντήσει στο ερώτημα όπως διατυπώθηκε από το αιτούν δικαστήριο και, επομένως, να αποφανθεί επί του καθορισμού των κριτηρίων που καθιστούν δυνατό να εκτιμηθεί, σε επίπεδο δικαίου της Ένωσης, αν ποινικό αδίκημα έχει αρκούντως σοβαρό χαρακτήρα ώστε να δικαιολογείται προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη.

¹¹² Για παράδειγμα, στον τομέα της καταπολεμήσεως του οργανωμένου εγκλήματος, σε έκθεση της Επιτροπής, της 7ης Ιουλίου 2016, επισημαίνεται ότι οι προβλεπόμενες στα κράτη μέλη ποινές για το σοβαρό ποινικό αδίκημα της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών (από τρεις μήνες φυλακίσεως έως 17 έτη καθειρέσεως) [βλ. έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με βάση το άρθρο 10 της αποφάσεως-πλαίσου 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, COM(2016) 448 τελικό, σ. 7, σημείο 2.1.4.1].

¹¹³ Όπως επισήμανε η Δανική Κυβέρνηση, στη Δανία ισχύουν ελαφρότερες κυρώσεις, σε σχέση με εκείνες άλλων κρατών μελών, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θεωρείται ότι το ποινικό αδίκημα στερείται ιδιαίτερης σοβαρότητας. Για παράδειγμα, η προβλεπόμενη κύρωση για την κατοχή υλικού παιδικής πορνογραφίας είναι ένα έτος φυλακίσεως, ενώ, για τα ίδια πραγματικά περιστατικά, μπορεί να ανέρχεται, σε άλλα κράτη μέλη, σε δέκα έτη καθειρέσεως, αλλά αυτό δεν κλονίζει τη διαπίστωση ότι το συγκεκριμένο ποινικό αδίκημα είναι εκ φύσεως ιδιαίτερα σοβαρό.

¹¹⁴ Βλ., ιδίως, απόφαση της 22ας Μαΐου 2012, I (C-348/09, EU:C:2012:300, σκέψεις 21 έως 23), κατά την οποία «το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη μια ομοιόμορφη κλίμακα αξιών όσον αφορά την εκτίμηση των μορφών συμπεριφοράς που δύναται να θεωρηθούν ως αντίθετες προς τη δημόσια τάξη» και «τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να καθορίζουν, σύμφωνα με τις εθνικές τους ανάγκες που ενδέχεται να διαφέρουν ανάλογα με το κράτος μέλος και τη χρονική περίοδο, τις απαιτήσεις της δημόσιας τάξης και της δημόσιας ασφάλειας, ιδίως ως δικαιολογητικό λόγο για παρέκκλιση από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων», αλλά «εντούτοις, οι απαιτήσεις αυτές πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικώς, με αποτέλεσμα το περιεχόμενό τους να μην μπορεί να καθορίζεται μονομερώς από κάθε κράτος μέλος χωρίς έλεγχο εκ μέρους των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

¹¹⁵ Βλ., υπ' αυτή την έννοια, σκέψεις 89 επ. της αποφάσεως Tele2, σχετικά με την αποτελούσα ζήτηση αρχής υποχρέωση διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών και των συναφών δεδομένων κινήσεως.

103. Ειδικότερα, το Δικαστήριο θα πρέπει να καθορίσει αν, για τη διαπίστωση της υπάρξεως «σοβαρού ποινικού αδικήματος» κατά την εν λόγω νομολογία, αρκεί να ληφθεί υπόψη η προβλεπόμενη για το φερόμενο ποινικό αδίκημα ποινή ή αν πρέπει, επιπλέον, να είναι η παραβατική συμπεριφορά ιδιαιτέρως επιζήμια για ατομικά και/ή συλλογικά έννομα αγαθά. Συναφώς, εκτιμώ, όπως η Δανική, η Ισπανική, η Γαλλική, η Ουγγρική, η Αυστριακή, η Πολωνική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, ότι θα πρέπει να επιλεγεί όχι το πρώτο σκέλος της ως άνω διαζεύξεως αλλά κατ' ουσίαν το δεύτερο σκέλος της, ώστε να προτιμηθεί ορισμός βασισμένος σε *πολλαπλότητα κριτηρίων εκτιμήσεως*¹¹⁶.

104. Όσον αφορά τη σοβαρότητα του ποινικού αδικήματος η οποία μπορεί να δικαιολογήσει την πρόσβαση στα δεδομένα, εκτιμώ ότι, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της αναλογικότητας, θα είναι αδύνατον να καθοριστεί η σοβαρότητα των προσαπτόμενων πράξεων λαμβανομένης υπόψη μόνο της ποινής που μπορεί να επιβληθεί. Συγκεκριμένα, δεδομένων των αξιοσημείωτων διαφορών που εξακολουθούν να υφίστανται μεταξύ των κατασταλτικών συστημάτων των κρατών μελών, εκτιμώ ότι η απειλούμενη κύρωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αφ' εαυτής αντικατοπτρίζει την ιδιαίτερη σοβαρότητα ενός ποινικού αδικήματος, από την ποιοτική άποψη του είδους της ποινής και/ή από την ποσοτική άποψη του ύψους της ποινής.

105. Ακόμη και αν η ποινή είναι σημαντική, πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη συναφώς, σε κάθε επιμέρους περίπτωση, και άλλοι αντικειμενικοί παράγοντες. Πρόκειται, ειδικότερα, αφενός, για το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το φερόμενο ποινικό αδίκημα –υπό την έννοια ότι η παραβατική συμπεριφορά έχει χαρακτήρα εκ προθέσεως, περιβάλλεται από επιβαρυντικές περιστάσεις, έλαβε χώρα σε κατάσταση υποτροπής– και, αφετέρου, για τη σημασία των συμφερόντων της κοινωνίας τα οποία ενδέχεται να προσέβαλε ο δράστης του ποινικού αδικήματος, καθώς και για τη φύση και/ή την έκταση των ζημιών που ενδέχεται να υπέστη το θύμα του ποινικού αδικήματος¹¹⁷ και, τέλος, για την κλίμακα των ποινών που ισχύουν, γενικά, στο οικείο κράτος μέλος¹¹⁸. Κατά την άποψή μου, βάσει αυτής της ομάδας εναλλακτικών και μη εξαντλητικών κριτηρίων εκτιμήσεως ένα ποινικό αδίκημα θα πρέπει ενδεχομένως να χαρακτηριστεί ως «σοβαρό» κατά την έννοια της εν λόγω νομολογίας του Δικαστηρίου.

106. Επιπλέον, αυτή η προτεινόμενη ερμηνεία συνάδει με την προσέγγιση που φρονώ ότι εφάρμοσε το ΕΔΔΑ στη νομολογία του σχετικά με την «πρόληψη ποινικών αδικημάτων», ως σκοπό που μπορεί να δικαιολογήσει επέμβαση στο δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, με την επιφύλαξη της τηρήσεως επίσης άλλων προϋποθέσεων¹¹⁹. Κατά την άποψή μου, από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι η καταπολέμηση ορισμένων κατηγοριών ποινικών αδικημάτων βασίμως

¹¹⁶ Διευκρινίζεται ότι η Τσεχική και η Εσθονική Κυβέρνηση προτείνουν να δοθεί, κατ' ουσίαν, η απάντηση ότι ο αρκούντως σοβαρός χαρακτήρας των ποινικών αδικημάτων, ως κριτήριο το οποίο δικαιολογεί επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, μπορεί να διαπιστωθεί αποκλειστικά με γνώμονα την απειλούμενη ποινή, αλλά οι εν λόγω κυβερνήσεις εκτιμούν, παρ' όλα αυτά, ότι κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να μπορεί να λαμβάνει υπόψη και άλλα αντικειμενικά κριτήρια τα οποία αντικατοπτρίζουν την ιδιαιτερότητα της έννομης τάξεώς του, εφόσον το θεωρεί αναγκαίο.

¹¹⁷ Συντάσσομαι με την άποψη της Γαλλικής Κυβερνήσεως ότι εξυπακούεται ότι οι προσβολές των θεμελιωδών συμφερόντων του κράτους, των θεσμών ή της ακεραιότητας της εθνικής επικράτειας εμπίπτουν, εκ φύσεως, στον τομέα του «σοβαρού εγκλήματος», αλλά ότι και άλλα είδη ποινικών αδικημάτων πρέπει επίσης να εμπίπτουν σε αυτόν, όπως η προσβολή της ζωής, της σωματικής ή ψυχικής ακεραιότητας και της αξιοπρέπειας των προσώπων, καθώς και οι προσβολές αγαθών οι οποίες συνεπάγονται σημαντική περιουσιακή ζημία για το θύμα ή ακόμη αυτές που αποτελούν μέρος σειριακού φαινομένου και συνιστούν επανειλημμένη προσβολή της δημόσιας τάξεως. Επί του τελευταίου σημείου, η Ουγγρική Κυβέρνηση μνημονεύει επίσης τη δυνατότητα συνεκτιμήσεως του έκτακτου πολλαπλασιασμού ορισμένων ποινικών αδικημάτων στην εγκληματικότητα σε εθνικό επίπεδο.

¹¹⁸ Συναφώς, βλ. επίσης σημείο 98 των παρούσων προτάσεων.

¹¹⁹ Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, μια τέτοια επέμβαση μπορεί να δικαιολογείται μόνον αν προβλέπεται εκ του νόμου, αφορά έναν ή περισσότερους από τους θεμιτούς σκοπούς που απαριθμούνται στην παράγραφο αυτή και είναι αναγκαία, σε μια δημοκρατική κοινωνία, για την επίτευξη του(των) σκοπού(-ών) αυτού(-ών).

δύναται να προβληθεί στο πλαίσιο αυτό από τα συμβαλλόμενα στην ΕΣΔΑ κράτη¹²⁰, όσον αφορά όχι μόνο την απειλούμενη ποινή, αλλά και τους διάφορους παράγοντες αξιολογήσεως, συμπεριλαμβανομένων, πρωτίστως, της φύσεως των ποινικών αδικημάτων καθώς και των δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων τα οποία αυτά θίγουν¹²¹.

107. Κατά συνέπεια, εκτιμώ ότι, αν το Δικαστήριο κρίνει ότι η έννοια του «σοβαρού ποινικού αδικήματος» κατά τη νομολογία που απορρέει από τις αποφάσεις Digital Rights και Tele2 συνιστά αυτοτελή έννοια του δικαίου της Ένωσης, αυτή θα πρέπει να ερμηνευθεί κατά τέτοιον τρόπο ώστε ο σοβαρός χαρακτήρας ποινικού αδικήματος, ο οποίος βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 μπορεί να δικαιολογήσει την πρόσβαση των αρμόδιων εθνικών αρχών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, να πρέπει να εκτιμάται λαμβανομένων υπόψη όχι μόνο της ποινής που μπορεί να επιβληθεί, αλλά και ενός συνόλου άλλων αντικειμενικών κριτηρίων εκτιμήσεως, όπως τα προαναφερθέντα.

Δ. Επί του επικουρικού ορισμού του ελάχιστου απαιτούμενου επιπέδου ποινής για τη διαπίστωση της επαρκούς σοβαρότητας ενός ποινικού αδικήματος η οποία δικαιολογεί επέμβαση στα συγκεκριμένα θεμελιώδη δικαιώματα (δεύτερο προδικαστικό ερώτημα)

108. Με το δεύτερο προδικαστικό του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο, αφενός, να προσδιορίσει το ελάχιστο επίπεδο της απειλούμενης ποινής ώστε ένα ποινικό αδίκημα να μπορεί να χαρακτηριστεί «σοβαρό» κατά τη νομολογία που απορρέει από τις αποφάσεις Digital Rights και Tele2 και, αφετέρου, να κρίνει αν ένα κατώτατο όριο τριών ετών φυλακίσεως, όπως το προβλεπόμενο στον ισπανικό κώδικα ποινικής δικονομίας μετά τη μεταρρύθμιση του 2015¹²², ικανοποιεί τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης.

109. Τα ζητήματα αυτά τίθενται μόνον επικουρικώς, για την περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει, με την απάντησή του στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, ότι ο σοβαρός χαρακτήρας ενός ποινικού αδικήματος, παράγοντας ο οποίος μπορεί να δικαιολογήσει επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα δυνάμει της εν λόγω νομολογίας, πρέπει να καθοριστεί λαμβανομένου υπόψη μόνον του ύψους της στερητικής της ελευθερίας ποινής που μπορεί να επιβληθεί.

110. Κατά την άποψή μου, λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που προτείνω να δοθεί στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απάντηση του Δικαστηρίου στο δεύτερο ερώτημα. Εντούτοις, για λόγους πληρότητας θα εκθέσω τις σκέψεις μου επί του ζητήματος αυτού.

111. Όσον αφορά το *πρώτο σκέλος του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος*, εκτιμώ, όπως ειδικά η Τσεχική και η Εσθονική Κυβέρνηση, ότι το *επίπεδο της απειλούμενης ποινής* το οποίο αφ' εαυτού θα καθιστούσε δυνατό τον χαρακτηρισμό ενός ποινικού αδικήματος ως «σοβαρού», δεν μπορεί να καθοριστεί ομοιόμορφα για ολόκληρο το έδαφος της Ένωσης, λαμβανομένων υπόψη των εκτιμήσεων που προεκτέθηκαν όσον αφορά το πρώτο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου¹²³.

120 Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι τα σχετικά ποινικά αδικήματα πρέπει να μπορούν να προσδιοριστούν ευχερώς από τους πολίτες, χωρίς η συγκεκριμένη απαίτηση προβλεψιμότητας να υποχρεώνει τα κράτη να απαριθμούν εξαντλητικά τα ποινικά αδικήματα που μπορούν να οδηγήσουν σε τέτοιο μέτρο (βλ., ιδίως, απόφαση του ΕΔΔΑ της 4ης Δεκεμβρίου 2015, Roman Zakharov κατά Ρωσίας, CE:ECHR:2015:1204JUD004714306, § 244).

121 Βλ., ιδίως, αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 26ης Ιουνίου 2006, Weber και Saravia κατά Γερμανίας (CE:ECHR:2006:0629DEC005493400, § 106 και 115), της 4ης Δεκεμβρίου 2008, Marper κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:2008:1204JUD003056204, § 104 και 119), καθώς και της 30ής Μαΐου 2017, Trabajo Rueda κατά Ισπανίας (CE:ECHR:2017:0530JUD003260012, § 39 και 40).

122 Βλ. σημεία 15 επ. των παρουσών προτάσεων.

123 Βλ. σημεία 93 επ. των παρουσών προτάσεων.

112. Εξάλλου, αυτή η ποικιλομορφία σχετικά με ορισμό της έννοιας του «σοβαρού ποινικού αδικήματος», ιδίως όσον αφορά το όριο ποινής πέραν του οποίου λαμβάνεται ο χαρακτηρισμός αυτός, παρατηρείται επίσης στις πράξεις του δικαίου της Ένωσης. Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ότι πράξεις της Ένωσης εκδοθείσες βάσει του άρθρου 83, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ προβλέπουν ποινές φυλακίσεως οι οποίες ορίζονται σε διαφορετικά επίπεδα για ποινικά αδικήματα τα οποία παρά ταύτα θεωρείται ότι εμπίπτουν στην «ιδιαίτερα σοβαρή εγκληματικότητα»¹²⁴, όπως τούτο απορρέει, ενδεικτικά, από το άρθρο 3 της οδηγίας 2011/92/ΕΕ¹²⁵ και από το άρθρο 15 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/541¹²⁶, πράξεις οι οποίες αφορούν, αντιστοίχως, την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποιήσεως παιδιών και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Επομένως, ο ίδιος ο νομοθέτης της Ένωσης δεν επέλεξε ομοιόμορφο ορισμό της έννοιας του «σοβαρού ποινικού αδικήματος» όσον αφορά το συγκεκριμένο ύψος της απειλούμενης ποινής.

113. Υπενθυμίζεται ότι η ελευθερία που διαθέτουν τα κράτη μέλη να αποφασίζουν το ελάχιστο απαιτούμενο επίπεδο ποινής ώστε ποινικά αδικήματα να χαρακτηρίζονται ως «σοβαρά» πλαισιώνεται από τους κανόνες που περιέχονται στις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης στον σχετικό τομέα, αλλά και από την αρχή δυνάμει της οποίας η εξαίρεση δεν μπορεί να αποκτήσει τόσο ευρεία έκταση ώστε να καταστεί εκ των πραγμάτων γενικός κανόνας¹²⁷.

114. Εν προκειμένω, ακόμη και αν κάθε κράτος μέλος έχει τη δυνατότητα να εκτιμά το κατάλληλο όριο ποινής για τον χαρακτηρισμό ενός ποινικού αδικήματος ως σοβαρού, οφείλει εντούτοις να μην καθορίζει το όριο αυτό σε επίπεδο τόσο χαμηλό, σε σχέση με το σύνηθες επίπεδο των ποινών που ισχύουν στο εν λόγω κράτος¹²⁸, ώστε οι εξαιρέσεις από την απαγόρευση αποθηκείσεως και εκμεταλλεύσεως των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, να μετατραπούν σε αρχές, όπως ορθώς επισήμανε η Ιρλανδική Κυβέρνηση.

115. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι οι επεμβάσεις στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, τις οποίες θα μπορούσαν να επιτρέψουν τα κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, τελούν πάντοτε υπό την προϋπόθεση της τηρήσεως των γενικών απαιτήσεων που απορρέουν από την αρχή της αναλογικότητας, όπως αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη¹²⁹.

¹²⁴ Υπενθυμίζεται ότι, βάσει του άρθρου 83, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, τα κράτη μέλη δύνανται να θεσπίζουν «ελάχιστους κανόνες για τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στους τομείς της ιδιαιτέρως σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση», οι οποίοι απαριθμούνται στην εν λόγω διάταξη.

¹²⁵ Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποιήσεως και της σεξουαλικής εκμεταλλεύσεως παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας και την αντικατάσταση της αποφάσεως-πλαisiού 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ 2011, L 335, σ. 1), της οποίας το άρθρο 3 προβλέπει στερητικές της ελευθερίας ποινές από τουλάχιστον ένα έτος έως τουλάχιστον δέκα έτη για τα διάφορα είδη «αδικημάτων σεξουαλικής κακοποιήσεως» που μνημονεύονται στο εν λόγω άρθρο.

¹²⁶ Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2017, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντικατάσταση της αποφάσεως-πλαisiού 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου και για την τροποποίηση της αποφάσεως 2005/671/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ 2017, L 88, σ. 6), της οποίας το άρθρο 15, παράγραφος 3, προβλέπει στερητικές της ελευθερίας ποινές οι οποίες δεν μπορούν να είναι κατώτερες των οκτώ ή των δεκαπέντε ετών ανάλογα με τα διάφορα είδη «εγκλημάτων σχετικών με τρομοκρατική ομάδα» τα οποία μνημονεύονται στο άρθρο 4 της οδηγίας αυτής.

¹²⁷ Βλ., επίσης, σημείο 101 των παρουσών προτάσεων.

¹²⁸ Συναφώς, βλ. σημείο 98 των παρουσών προτάσεων.

¹²⁹ Βλ., ιδίως, αιτιολογική σκέψη 11 και άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, καθώς και σκέψεις 94 έως 96 και 116 της αποφάσεως Tele2.

116. Όσον αφορά το *δεύτερο σκέλος του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος*, η Εσθονική Κυβέρνηση και η Επιτροπή επισημαίνουν, αφενός, ότι όριο βασισμένο αποκλειστικά σε ποινή τουλάχιστον *τριών ετών φυλάκισης* φαίνεται, θεωρητικά, να είναι επαρκές για τον χαρακτηρισμό ενός ποινικού αδικήματος ως «σοβαρού», κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου που αφορά την πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα η οποία απορρέει από την απόφαση Digital Rights, και, αφετέρου, ότι ένα τέτοιο όριο δεν είναι προδήλως ασύμβατο με το δίκαιο της Ένωσης, εν γένει¹³⁰, και με το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, ειδικότερα.

117. Κατά την άποψή μου, θα ήταν, πάντως, ευκταίο να μην ταχθεί το Δικαστήριο υπέρ συγκεκριμένου ύψους απειλούμενης ποινής, δεδομένου ότι ύψος ποινής το οποίο είναι κατάλληλο για ορισμένα κράτη μέλη δεν θα είναι κατ' ανάγκη κατάλληλο για άλλα, και αυτό που ισχύει επί του παρόντος για ένα είδος αδικημάτων δεν θα ισχύει κατ' ανάγκη αμετάκλητα στο μέλλον, όπως προεκτέθηκε¹³¹. Δεδομένου ότι ο καθορισμός του επίμαχου ορίου απαιτεί πολύπλοκη και δυνητικά εξελικτική αξιολόγηση, εκτιμώ ότι επιβάλλεται η επίδειξη συνέσεως ως προς το ζήτημα αυτό και ότι κάτι τέτοιο πρέπει να αφεθεί στην εκτίμηση του νομοθέτη της Ένωσης, στη σφαίρα των αρμοδιοτήτων που αναγνωρίζονται σε αυτήν, ή στην εκτίμηση του νομοθέτη κάθε κράτους μέλους, εντός των ορίων των απαιτήσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης.

118. Συναφώς, επισημαίνεται ότι, εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο κάνει λόγο για κίνδυνο εναλλαγής μεταξύ του γενικού κανόνα και των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στην οδηγία 2002/58, κίνδυνο ο οποίος προεκτέθηκε¹³², διευκρινίζοντας ότι «[τ]ο εν λόγω κριτήριο που αναφέρεται στην ποινή, ότι δηλαδή στις προβλεπόμενες ποινές περιλαμβάνεται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών ετών [το οποίο θέσπισε ο Ισπανός νομοθέτης το 2015¹³³] καλύπτει τη μεγάλη πλειονότητα των ποινικών αδικημάτων». Με άλλα λόγια, κατά το αιτούν δικαστήριο, ο τωρινός κατάλογος των ποινικών αδικημάτων που μπορούν να δικαιολογήσουν, στην Ισπανία, περιορισμούς των δικαιωμάτων που προστατεύονται δυνάμει των άρθρων 7 και 8 του Χάρτη, ο οποίος θεσπίστηκε με τη μεταρρύθμιση του κώδικα ποινικής δικονομίας, θα οδηγούσε, στην πράξη, στην καταχώριση στον εν λόγω κατάλογο του μεγαλύτερου μέρους των αδικημάτων που προβλέπονται στον ποινικό κώδικα.

119. Πάντως, αν υποτεθεί ότι το Δικαστήριο θεωρήσει σοβαρή την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης επέμβαση και αν υποτεθεί ότι επαληθευθεί το αποτέλεσμα που αναφέρθηκε από το αιτούν δικαστήριο, εκτιμώ ότι αυτό δεν θα συνάδει με την υποχρέωση αναλογικότητας στην οποία υπόκεινται τέτοιοι περιορισμοί¹³⁴. Κατά την άποψή μου, αυτό ισχύει ανεξάρτητα από την ύπαρξη δικαστικού ελέγχου, τον οποίο επικαλέστηκε η Ισπανική Κυβέρνηση, δεδομένου ότι η άσκηση του ελέγχου αυτού καθιστά δυνατή μόνο την παρεμπόδιση της εφαρμογής μέτρων τα οποία, κατά περίπτωση, κρίνονται αυθαίρετα ή υπερβολικώς παρεμβατικά, και όχι τη γενικευμένη παύση της χρήσεως τέτοιων μέτρων και της αναπτύξεώς τους.

120. Τέλος, επισημαίνεται ότι η προτεινόμενη στο σύνολο της παρούσας ενότητας προσέγγιση συνάδει, κατά την άποψή μου, με εκείνη που το ΕΔΔΑ εφάρμοσε στη νομολογία του σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ασφαλώς, όπως επισημαίνουν η Ιρλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, το ΕΔΔΑ έκρινε αρκούντως σαφείς τις εθνικές νομοθεσίες που καθορίζουν τα «σοβαρά» ποινικά αδικήματα, τα οποία μπορούν να δικαιολογήσουν επέμβαση στην

¹³⁰ Βλ., ιδίως, εκτός από τις διατάξεις που μνημονεύονται στις υποσημειώσεις 125 και 126 των παρούσων προτάσεων, οδηγία (ΕΕ) 2016/681 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων (ΕΕ 2016, L 119, σ. 132), της οποίας το άρθρο 3, σημείο 9, ορίζει τα «σοβαρά εγκλήματα» ως τις «εγκληματικές πράξεις που απαριθμούνται στο παράρτημα II, οι οποίες τιμωρούνται, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ενός κράτους μέλους, με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφάλειας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών».

¹³¹ Βλ. σημείο 97 των παρούσων προτάσεων.

¹³² Βλ. σημείο 101 των παρούσων προτάσεων.

¹³³ Μεταρρύθμιση η οποία μνημονεύεται στα σημεία 15 επ. των παρούσων προτάσεων.

¹³⁴ Βλ., επίσης, σημείο 115 των παρούσων προτάσεων.

ιδιωτική ζωή, με παραπομπή σε απειλούμενη ποινή ίση ή ανώτερη των τριών ετών φυλακίσεως¹³⁵. Εντούτοις, εκτιμώ ότι δεν κατέστησε το συγκεκριμένο ύψος ποινής απόλυτο κριτήριο για τους σκοπούς του ορισμού αυτού, δεδομένου ότι η νομολογία του φαίνεται επικεντρωμένη στην απαίτηση επαρκούς προβλεψιμότητας και σαφήνειας για τους πολίτες σχετικά όχι τόσο με την απειλούμενη ποινή, αλλά και με τη φύση των αδικημάτων που καθιστούν δυνατή μια τέτοια επέμβαση¹³⁶. Εξάλλου, μολονότι αναγνωρίζει στα κράτη κάποιο περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά την ύπαρξη και την έκταση της αναγκαιότητας μιας τέτοιας επεμβάσεως, το ΕΔΔΑ υποβάλλει εντούτοις το συγκεκριμένο περιθώριο εκτιμήσεως σε έλεγχο σε ευρωπαϊκό επίπεδο¹³⁷. Ειδικότερα, αποσκοπεί στην πρόληψη κινδύνων καταχρήσεως λόγω νομοθεσιών που παραπέμπουν σε τόσο ευρύ φάσμα ποινικών αδικημάτων ώστε να έχουν ως αποτέλεσμα τα περισσότερα ποινικά αδικήματα να μπορούν να δικαιολογήσουν παρεμβατικά μέτρα¹³⁸.

121. Εν κατακλείδι, εκτιμώ ότι, στην περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει –αντιθέτως προς αυτό που προτείνω– ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη μόνον η απειλούμενη ποινή για τον χαρακτηρισμό ενός ποινικού αδικήματος ως «σοβαρού» κατά τη νομολογία που απορρέει από την απόφαση Digital Rights, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα θα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν το ελάχιστο επίπεδο της σχετικής για τον σκοπό αυτόν ποινής, εφόσον συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης και ιδίως εκείνες κατά τις οποίες οι επεμβάσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη πρέπει να παραμένουν εξαιρέσεις και να τηρούν την αρχή της αναλογικότητας.

V. Πρόταση

122. Κατόπιν των ανωτέρω εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα του Audiencia Provincial de Tarragona (επαρχιακού δικαστηρίου Tarragona, Ισπανία) ως εξής:

Το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, σε συνδυασμό με τα άρθρα 7 και 8 καθώς και με το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την έννοια ότι μέτρο που επιτρέπει στις αρμόδιες εθνικές αρχές να αποκτήσουν πρόσβαση, για σκοπούς καταπολεμήσεως ποινικών αδικημάτων, στα δεδομένα ταυτοποίησης των χρηστών των τηλεφωνικών αριθμών που ενεργοποιούνται από συγκεκριμένο κινητό τηλέφωνο και για περιορισμένο χρονικό διάστημα, υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη, συνεπάγεται επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνουν η εν λόγω οδηγία και ο Χάρτης, της οποίας ο βαθμός σοβαρότητας δεν είναι επαρκής ώστε η εν λόγω πρόσβαση να πρέπει να επιφυλάσσεται μόνο για τις περιπτώσεις στις οποίες το συγκεκριμένο ποινικό αδίκημα έχει σοβαρό χαρακτήρα.

¹³⁵ Βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 18ης Μαΐου 2010, Kennedy κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:2010:0518JUD002683905, § 34 και 159), καθώς και της 4ης Δεκεμβρίου 2015, Roman Zakharov κατά Ρωσίας (CE:ECHR:2015:1204JUD004714306, § 244).

¹³⁶ Βλ. σημείο 106 των παρουσών προτάσεων.

¹³⁷ Βλ., ιδίως, απόφαση του ΕΔΔΑ της 6ης Σεπτεμβρίου 1978, Klass κ.λπ. κατά Γερμανίας (CE:ECHR:1978:0906JUD000502971, § 49), καθώς και της 18ης Μαΐου 2010, Kennedy κατά Ηνωμένου Βασιλείου (CE:ECHR:2010:0518JUD002683905, § 153 και 154).

¹³⁸ Βλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 10ης Φεβρουαρίου 2009, Iordachi κ.λπ. κατά Μολδαβίας (CE:ECHR:2009:0210JUD002519802, § 44), όπου θεωρήθηκε ότι η молдавική νομοθεσία στερούνταν σαφήνειας ιδίως επειδή άνω του ημίσεος των προβλεπόμενων από τον ποινικό κώδικα αδικημάτων ενέπιπταν στην κατηγορία των αδικημάτων που μπορούν να δικαιολογήσουν μέτρο παρακολούθησεως των τηλεφωνικών επικοινωνιών. Βλ., επίσης, απόφαση του ΕΔΔΑ της 4ης Δεκεμβρίου 2015, Roman Zakharov κατά Ρωσίας (CE:ECHR:2015:1204JUD004714306, § 248).